

GLOBALIN VASTUUN STRATEGIA TAUSTAMUISTIO

Sisällys

1. Johdanto

Globaalin vastuun määritelmä kunnan toiminnassa
Globaalin vastuun määrittelyn taustaa
Globaalin vastuun strategian malleja
Globaalin vastuun määrittelyn haasteita

2. Kaupungin strategioissa ja toimintaohjelmissa olevat globaaliin vastuuseen liittyvät linjaukset

Strategiaohjelma
Ilmastonmuutos
Ympäristöpolitiikka
Hankinnat ja hankintastrategia
Maahanmuuttoon, maahanmuuttajiin ja etniseen monimuotoisuuteen liittyvät strategiaohjelman linjaukset
Elinkeinopolitiikan kehittämisvalinnat
Tapahtumajärjestämisen toimintalinjat
Helsingin kaupungin ruokakulttuurin kehittämisvalinnat
Helsingin kansainvälinen tointa
Taloushallinto ja harmaan talouden torjunta
Henkilöstö

Kirjallisuutta

Liitteet

Reilun kaupan kaupungin kriteerit
The UN Global Compact's ten principles

1. JOHDANTO

Globaalin vastuun määritelmä kunnan toiminnassa

Strategiaohjelman ja kansallisista globaalin vastuun teemoista voidaan johtaa kunnan globaalin vastuun piirin kuuluviksi alueiksi:

- paikalliset toimet ilmastonmuutoksen ja rajat ylittävien ympäristösuojelukysymysten ratkaisemiseksi
- hankintojen globaalia ulottuvuutta sisältävät ympäristövaiikutukset ja sosiaaliset vaikutukset
- maahanmuuttoon ja monimuotoisuuteen liittyvät paikalliset toimet
- kansainvälisen toiminnan linjaukset
- taloudenhoitoon ja rahoitusmarkkinoihin liittyvät rajat ylittävät toimenpiteet
- kaupungin työhön ja henkilöstöön liittyvät toimenpiteet.

Ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden ja monimuotoisuuden kunnioittaminen liittyvät kaikkiin tarkasteltaviin alueisiin.

Globaalin vastuun ulottuvuuksista valtion toimivaltaan selkeästi kuuluvat alueet ovat:

- globalisaation taloudellinen hallinta ja sääntely
- maailmanlaajuiset kehityskysymykset ja kehitysyhteistyö
- kansainvälinen turvallisuus
- ihmisoikeudet ja kansainvälinen liikkuvuus.

Globaalin vastuun määrittelyn taustaa

Strategiaohjelman 2009–2012 (Kvsto 29.4.2009) eettisissä periaatteissa todetaan, että ”Helsinki on eturivin toimija globaalin vastuun kantamisessa. Tämä ilmenee mm. toimissa ilmastonmuutoksen torjumiseksi, ympäristönsuojelussa ja hankintapolitiikassa”.

Kunnan perustehtävä on rajattu kunnan alueelle, mutta nykyisessä globaalissa maailmassa tulee kunnan toimintaa tarkastella myös laajemmassa perspektiivissä. Kuntalain 1 §:n mukaisesti ”Kunta pyrkii edistämään asukkaidensa hyvinvointia ja kestävästä kehitystä alueellaan.”

Tästä kuntalain yleisestä säännöksestä voidaan todeta, että kunnan toiminnan vastuu ulottuu kunnan alueen ulkopuolelle ensisijaisesti kestävän kehityksen käsitteen kautta.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmassa on tarkasteltu kansallisen globaalin vastuun näkökulmaa. Kansallisen näkökulman pohjalta voidaan tarkastella paikallishallinnon, kunnan roolia globaalin vastuun kantamisessa. Hallitusohjelman aloituskappaleet ovat:

Jyrki Kataisen hallituksen tavoitteena on välittävä ja menestyvä Suomi. Suomea kehitetään pohjoismaisena hyvinvointivaltiona ja yhteiskuntana, joka kantaa vastuunsa paitsi omista kansalaisistaan, myös kansainvälisesti osana pohjoismaita, Eurooppaa ja maailmaa.

Suomalainen yhteiskunta perustuu ahkeruudelle, työn ja yrittäjyyden kunnioittamiselle, tasa-arvolle, yhteisvastuulle sekä toisistamme välittämislle. Jokaisen kunnioittaminen ja avoimuus erilaisuutta kohtaan ovat suomalaisia hyveitä. Suomen kaksikielisyys on rikkaus ja voimavara. Eri uskonnot ja yhteisöt ovat arvokkaita moraalisen kasvun kannalta. Suomessa kaikki ovat samanarvoisia sukupuolesta, iästä, alkuperästä, kielestä, uskonnosta, vakaumuksesta, mielipiteistä, terveydestä, vammaisuudesta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä riippumatta. Hallitus toimii määrätietoisesti rasismia ja syrjintää vastaan.

Hallitusohjelmassa muita globaalin vastuuseen liittyviä linjauksia ovat.

Suomi harjoittaa aktiivista ja aloitteellista ulkopoliittikkaa ja yhteistyötä muiden kansakuntien ja kansojen kanssa. Suomi toimii aktiivisesti pohjoismaisen sekä lähinaapurien välisen yhteistyön tiivistämiseksi, Euroopan unionin toiminnan kehittämiseksi ja osana globaalia yhteisöä. Suomi toimii globaalin köyhyyden vähentämiseksi.

Euroopan unioni on Suomen tärkein kansainvälisen yhteistyön vaikutuspaikka. Suomen tavoitteena on EU, joka on rauhan, kasvun, työllisyyden ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden projekti. Sen jäsenyys ja yhteisöllinen kehittäminen on Suomen etu. Itsenäisyyttä on osallistuminen kansainväliseen päätöksentekoon siellä, missä tehdään suomalaisiin vaikuttavia päätöksiä.

Globaalin vastuun kannalta kansallisesti keskeinen toimija on valtio. Hallitusohjelmassa korostetaan tärkeimpänä kansainvälisen yhteistyön areenana Euroopan unionia. Kunnan globaalin vastuun piiriin voidaan tulkita kuuluvaksi sellaiset kunnan toimenpiteet, jotka kuuluvat kunnan toimivaltaan ja joilla on rajat ylittäviä globaaleja.

Hallitusohjelmassa todetaan yritys vastuusta:

Hallitus tukee hankkeita yritys vastuuta koskevien kansainvälisten normien ja ohjeistojen vahvistamiseksi ja edistää vastuullisuusnäkökohtien parempaa huomioimista elinkeinopolitiikassa ja julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on suomalaisten yritysten toimiminen edelläkävijänä yritys vastuasioissa.

Valtioneuvosto teki 14.4.2011 periaatepäätöksen yhteiskunta- ja yritys vastuun kehittämistä laajasti eri sektoreilla. Periaatepäätös sisältää 11 aihekokonaisuutta, joiden osalta yhteiskuntavastuutavoitteet linjataan. Päätöksen mukaan yhteiskunta- ja yritys vastuun on vapaaehtoista toimintaa, joka ylittää lainsäädännön tai muiden säännösten asettamat vähimmäisvaatimukset. Vastuullisuuskysymykset tulevat esille esimerkiksi tuotantotapojen valinnan, materiaalien hyödyntämisen, työvoiman käytön sekä irtisanomisten yhteydessä. Toimiminen globaaleilla markkinoilla aiheuttaa vastuulliselle toiminnalle omat haasteensa pitkien alihankintaketjujen hallinnoinnin suhteen.

Periaatepäätöksessä on yhtenä linjauksena, että yhteiskunta- ja yritys vastuuta edistetään vapaaehtoisuuden pohjalta. Keinoina on vaihtoehdoisen sääntelyn edistäminen ja yhteiskuntavastuuraportointi. Periaatepäätöksessä todetaan vaihtoehtoisesta sääntelystä:

Globaalisti toimivien yritysten osalta vaihtoehtoinen sääntely saattaa olla ainoa tehokas keino edistää vastuullisuutta, koska kansalliset oikeusjärjestelmät ja niiden soveltaminen poikkeavat olennaisesti toisistaan. Esimerkiksi itesesäntelyllä ja vapaaehtoisilla hallintajärjestelmillä mainittuja ongelmia voidaan välttää. Itsesäntelyjärjestelmät ovat yritystoiminnasta itsestään syntyneitä, joten ne lähtökohdaisesti kehittyvät vastaamaan kyseisen alan tarpeita ja muuttuvat myös alan kehittyessä.

Globaalin vastuu strategian malleja

Suomesta ei ole toistaiseksi käytettävissä esimerkkejä kunnan globaalin vastuun strategioista.

Yrity maailmassa vastaavia linjauksia tehdään Corporate Responsibility otsikoilla (esim. Nokia: <http://www.nokia.com/fi-fi/tietoa-nokiasta/ihmiset-ja-ymparisto/strategia/strategia-ja-raportit/> ja Kone: http://www.kone.com/corporate/fi/yritysvastuu/kone_ja_vastuullisuus/Pages/default.aspx) tai omina ohjelmina esim. Starbucks Shared Planet (<http://www.starbucks.com/responsibility/learn-more/starbucks-shared-planet>).

YK:lla on Global Compact -aloite lähinnä yrityksille, jotka ovat sitoutuneita linjaamaan toimintansa ja strategiansa kymmenen universaalisti hyväksytyyn periaatteen mukaan ihmisoikeuksien, työn, ympäristön ja korruption vastaisen toiminnan alueilla. Myös joukko kaupunkeja on sitoutunut Global Compact – aloitteeseen. Aloitteen kriteerit ovat muistion liitteinä. Aloitetta voidaan pitää valtioneuvoston yhteiskunta- ja yritys vastuun periaatepäätöksen mukaisena vaihtoehtoisena sääntelyinä.

Kansainvälinen yhteiskuntavastuun standardi (ISO 26000) soveltuu käytettäväksi kaikentyyppisissä organisaatioissa niin teollisuusmaissa kuin kehittyvissä maissakin. Standardissa käydään läpi keskeiset yhteiskuntavastuuseen liittyvät asiat. Standardi kuvaa yhteisen, kansainvälisen käsityksen siitä, mitä yhteiskuntavastuulla tarkoitetaan.

Standardi käsittelee yhteiskuntavastuun terminologiaa ja periaatteita, yhteiskuntavastuun tunnistamista ja sidosryhmien osallistamista sekä seitsemää yhteiskuntavastuun ydinaihetta: organisaation hallintotapa, ihmisoikeudet, työelämän käytännöt, ympäristö, oikeudenmukaiset toimintatavat, kuluttaja-asiat sekä yhteisön toimintaan osallistuminen ja yhteisön kehittäminen.

Globaalin vastuun määrittelyn haasteita

Globaalin vastuun sisällölle ei ole kunnan toiminnassa löydettävissä yksiselitteistä luokittelua. Vastuun ulottuvuuden riippuvat organisaation toiminnan luonteesta. Toisaalta monet suomalaiset julkisen palvelun arvot ja periaatteet toteuttavat kansainvälisiä sopimuksia ja perustuvat ajatukseen yhteiskunnallisen vastuun kantamisesta.

Vastuuseen liittyvillä teemoilla on kunnan toiminnassa keskinäisiä yhteyksiä ja toimenpiteitä on tehtävissä eri alueilla. Esimerkiksi ihmisoikeuksien kunnioittaminen on otettava huomioon palvelujen järjestämisessä kuntalaisille yleensä ja hankintakriteereissä työvoiman käytössä tuotteita ja palveluita kaupungille tuottavissa yrityksissä. Ympäristön liittyvät tekijät on otettava huomioon kaupungin palveluita tuottaessa

niin omana tuotantona kuin huolehdittaessa hankittavien palvelujen ja tuotteiden ympäristövaikutuksista.

Myös ”globaalin” yksiselitteinen määrittely on vaikeaa. Mitkä kunnan toiminnan vaikutukset, jotka aiheutuvat kunnan rajojen ulkopuolelle ovat globaaleja? Hankintojen suhteen ulkomailta tehtävillä hankinnoilla on suoria vaikutuksia muualle kuin Suomeen. Toisaalta niin kunnan lähialueilta kuin kunnan alueeltakin tehtäviin hankintoihin on sovellettava samoja kriteerejä.

Samoin ympäristövaikutusten suhteen globaalin ulottuvuus on sekä paikallinen että laajempi. Kaupungin sitoutuminen päästötavoitteisiin on paikallista toimintaa globaalin tilanteen parantamiseksi.

Ihmisoikeuksien ja työoikeuksien kunnioittamisella Helsingissä on erityisesti ulkomaalaisten kaupunkilaisten ja työntekijöiden osalta suoraa globaalia vaikutusta. Samalla kaikkien kaupunkilaisten ja työntekijöiden ihmis- ja työoikeuksien kunnioittaminen on osa laajempaa globaalia vastuun kantamista.

2. KAUPUNGIN STRATEGIOISSA JA TOIMINTAOHJELMISSA OLEVAT GLOBAALIIN VASTUUSEEN LIITTYVÄT LINJAUKSET

Globaalin vastuun strategian sisältöalueiksi on määritelty ilmastonmuutos, ympäristönsuojelu, hankinnat, maahanmuutto ja monimuotoisuus, kansainvälinen yhteistyö, taloudenhoidon vastuullisuus ja harmaan talouden torjunta sekä henkilöstö. Ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden ja monimuotoisuuden kunnioittaminen liittyvät kaikkiin tarkasteltaviin alueisiin.

Globaalin vastuuseen liittyen kaupungin strategioissa ja toimintaohjelmissa on valmiiksi määriteltynä runsaasti periaatteellisia linjauksia, tavoitteita ja yksityiskohtaisia toimenpiteitä.

Tähän muistioon on koottu olemassa olevia tai valmisteilla olevia linjauksia. Näistä linjauksista on tiivistetty globaalin vastuun strategian linjaukset, joita ei ole yksityiskohtaisesti tai toimenpidetasolla toistettu globaalin vastuun strategiassa. Toimenpiteistä globaalin vastuun strategiaan on sisällytetty vain uudet ehdotukset.

STRATEGIAOHJELMA (Kvsto 29.4.2009)

Visio

Helsinki pääkaupunkina ja seudun keskuksena on kehittyvä tieteen, taiteen, luovuuden ja oppimiskyvyn sekä hyvien palvelujen voimaan perustuva maailmanluokan liiketoiminta- ja innovaatiokeskus, jonka menestys koituu asukkaiden hyvinvoinnin ja koko Suomen hyväksi.

Metropolialuetta kehitetään yhtenäisesti toimivana alueena, jossa on luonnonläheinen ympäristö ja hyvä asua, oppia, työskennellä sekä yrittää.

Arvot

Kaupungin arvot ovat:

- Asukaslähtöisyys
- Ekologisuus
- Oikeudenmukaisuus
- Taloudellisuus
- Turvallisuus
- Yrittäjämielisyys

Eettiset periaatteet

Helsinki on eturivin toimija globaalin vastuun kantamisessa. Tämä ilmenee mm. toimissa ilmastonmuutoksen torjumiseksi, ympäristönsuojelussa ja hankintapolitiikassa.

Hyvä maine on kaupungille tärkeä toimintaa ohjaava periaate. Kaupunki painottaa kaikessa toiminnassaan rehellisyyttä, oikeudenmukaisuutta, yhdenvertaista kohtelua sekä avoimuutta. Kaupunki pyrkii luomaan vakaan ja turvallisen ympäristön, kunnioittamaan kuntalaisten ja henkilöstönsä laillisia oikeuksia sekä tukemaan heidän hyvinvointiaan. Kaupunki kohtelee sidosryhmiään yhdenmukaisten periaatteiden mukaan ja pitää lähtökohtana, että myös ne kunnioittavat kaupungin hyväksymiä eettisiä periaatteita.

Jokainen kaupungin henkilökuntaan kuuluva toimii rehellisesti ja vilpittömästi. Kaupunki ei ohjaa sopimuskumppania tai muuta osapuolta tekemään mitään sellaista, mitä kaupunki ei voisi säädösten tai toimintaperiaatteidensa mukaan itse tehdä.

Kaupungin henkilökuntaan kuuluva ei saa antaa, hyväksyä tai vastaanottaa minkään tyyppistä lahjusta, joka voi olla esimerkiksi toisen kustantama matka, lahja tai muu epätavallinen etuus tai vieraanvaraisuus. Kaikki tällaiset tarjoukset on hylättävä heti, ja niistä on ilmoitettava asianomaisen viraston, liikelaitoksen tai kaupungin johdolle.

Henkilökohtainen etu ei saa vaikuttaa millään tasolla päätöksentekoon. Kaupungin henkilökuntaan kuuluvan tulee välttää henkilökohtaisia sivutoimia tai toimintaa, jotka voivat olla ristiriidassa heidän velvollisuuksiensa kanssa kaupunkia kohtaan.

Kaupungin toiminnassa ei sallita minkäänlaisia väärinkäytöksiä eikä vilpillistä toimintaa. Väitteet tällaisesta toiminnasta tutkitaan ja ryhdytään tarvittaessa oikeudellisiin toimiin.

Kaupunki tuottaa tai järjestää kuntalaisille tehokkaasti ja taloudellisesti turvallisia ja luotettavia palveluita. Kaupungin henkilöstö ymmärtää ja ennakoii kuntalaisten tarpeet.

Kuntalaisten ja asiakkaiden tiedot käsitellään niitä koskevien säädösten mukaisesti yksityisyyden suojaa kunnioittaen.

Kaupunki noudattaa hankintatoiminnassaan kansainvälisen työelämän perusnormeja mm. lapsityövoiman käytön vähentämiseksi. Harmaan talouden torjumiseksi kaupunki varmistaa, että sen hankinnoissa käy-

tettävät toimittajat ovat rekisteröityneet yritys- ja yhteisötietolain mukaisesti sekä huolehtineet verojen ja sosiaalimaksujen maksamisesta.

Kaupunki järjestää henkilöstölleen turvallisen ja terveellisen työskentely-ympäristön. Tavoitteena on luoda työskentely-ympäristö, jossa kaikkia henkilöstöön kuuluvia kohdellaan yksilöinä siten, että he voivat työskennellä parhaalla mahdollisella tavalla oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan toteuttaen. Kaupunki toimii savuton työpaikka -periaatteen mukaisesti.

Kaupunki on kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta korostava työnantaja, joka kunnioittaa henkilöstönsä oikeutta mielipiteisiin, vakaumuksiin ja yhdistystoimintaan osallistumiseen. Henkilöstölle turvataan tasa-arvoinen ja monimuotoinen työskentely-ympäristö, jossa ei esiinny minkäänlaista syrjintää. Kaupungin työpaikoilla ei sallita työpaikkakiusaamista, sukupuolista ahdistelua eikä muutakaan sopimantonta käytöstä missään muodossa.

Kaupungin viestintä on avointa, ajankohtaista, ennakoivaa ja totuudenmukaista, ja sen tulee antaa kaupunkilaisille, joukkoviestimille, viranomaisille ja muille sidosryhmille riittävät tiedot päätöksenteosta ja palveluista. Suhtautuminen joukkoviestimiin on aktiivista, palveluhenkistä ja kaupungin kokonaisuutena tukevaa.

Viranomaisten tiedusteluihin ja pyyntöihin vastataan mahdollisimman nopeasti.

Jokainen esimies vastaa osaltaan siitä, että eettiset periaatteet saateen henkilöstön tietoon ja että kaikki henkilöstöön kuuluvat noudattavat niitä.

ILMASTONMUUTOS

Strategiaohjelmassa Helsingin ilmastopolitiikkaa on linjattu seuraavasti:

Tavoite: Helsinki kantaa vastuunsa ilmastonmuutoksen sopeutumises-

sa
Arviointikriteeri / mittari: Helsingin kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään vähintään 20 % vuoden 1990 tasosta vuoteen 2020 mennessä

Helsinki toimii aktiivisesti ilmastonmuutoksen torjuntatyössä ja edistää päästöjen vähentämistä synnyttäviä energian tuotantoon ja kulutukseen liittyviä innovaatioita. Helsinki profiloituu ilmastoystävälliseksi kaupungiksi ja energiatehokkuuden (energian tuotannon, siirron ja käytön tehokkuuden) edelläkävijäksi.

Maankäytössä ja kaupunkisuunnittelussa keskeiset periaatteet ovat kaupunki- ja seuturakenteen tiivistäminen ja eheyttäminen sekä liikenne- ja liikkumisjärjestelmien kehittäminen sujuvaksi ja joustavaksi.

Toimenpiteet:

- Helsinki kehittää ja tukee voimakkaasti joukkoliikennettä
- Energiatehokkuus on keskeinen tavoite uusien työpaikka- ja asuinalueiden suunnittelussa
- Rakennuskantaa ylläpidetään ja korjataan energiatehokkaalla tavalla
- Uudisrakentamisessa kehitys- ja rakentamistyö ohjataan energiatehokkuudessa nykyistä paremmalle tasolle
- Sähkönkulutus asukasta kohti käännetään laskuun
- Helsingin alueen energiantuotanto-, siirto- ja jakelujärjestelmää kehitetään yhtenä kokonaisuutena
- Lisätään tuulivoiman ja ekologisesti kestävien biopolttoainesten käyttöä
- Laaditaan hallintokunnille sitovat energiansäästö tavoitteet
- Luodaan pitkän aikavälin visio Helsingin energiantuotannosta ja energiansäästötoimista.
- Helsingiläisille jaetaan energiansäästöinformaatiota
- Uusiutuvien energialähteiden osuus energian tuotannossa nostetaan 20 %:iin vuoteen 2020 mennessä
- Tehostetaan kaupunkikonsernin omistuksessa olevien rakennusten energiankäyttöä
- Tehostetaan koko kaupunkialueen rakennusten energiankäyttöä

Tavoite: Joukkoliikenteen, pyöräilyn ja jalankulun yhteenlasketun kulkutapaosuuden lisääminen

Arviointikriteeri / mittari: Helsingiläisten jalankulku-, pyöräily- ja joukkoliikennematkojen yhteenlaskettu osuus kaikista matkoista kasvaa kolme prosenttiyksikköä vuoden 2012 loppuun mennessä

Energiapoliittisten linjausten mukaisesti tavoitteena on eurooppalainen taso vuosittaisessa polttoaineen kulutuksessa liikenteessä henkeä kohti. Helsingin ja pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmän kehittämisessä panostetaan liikenteen kokonaisenergiankulutuksen, hiilidioksidipäästöjen ja muiden ympäristöhaittojen vähentämiseen, tilankäytön tehostamiseen sekä liikenteen toimivuuden ja liikenneturvallisuuden parantamiseen.

Joukkoliikenteen seudullista palvelutasoa ja kilpailukykyä parannetaan

erityisesti laajentamalla metro- ja raitioliikenneverkkoa sekä kaupunkiratoja, tehostamalla liityntälinjastoa raideliikenteen asemille sekä parantamalla asemien liityntäpysäköintimahdollisuuksia. Joukkoliikenteen kehittämisen avulla pyritään henkilöautosidonnaisuuden vähentämiseen, ohjaamaan pääosa liikenteen kasvusta joukkoliikenteeseen sekä kasvattamaan joukkoliikenteen kulkumuoto-osuutta. Suurten kaupunkien joukkoliikennetukea suunnataan lipun hintojen alentamiseen ja palvelutason parantamiseen. Kaupunki priorisoi liikenneinvestoinnit ennen seudullista päätöksentekoa.

Toimenpiteet:

- Raitiotieverkoston laajentaminen ja suunnittelu
- Raide-Jokerin suunnittelu pikaraitiotienä
- Länsimetron toteutus
- Sipoon raideliikenneyhteys
- Liityntäpysäköinnin kehittäminen ja toteutuksen varmistaminen

Edistetään joukkoliikenteen nopeuttamishankkeita, poikittaista joukkoliikennettä sekä joukkoliikenteen palvelutasoa.

Toimenpiteet:

- Jokeri 2:n toteutussuunnittelu bussilinjana ja varautuminen raitiotiehen
- Muun poikittaisen joukkoliikenteen tarjonnan lisääminen
- Matkustajainformaation kehittäminen
- Joukkoliikennekaluston kehittäminen

Kävelyn ja pyöräilyn osuutta lisätään.

Toimenpiteet:

- Uusien alueiden suunnittelussa luodaan hyvät edellytykset kävelylle ja pyöräilylle
- Asetetaan pyöräilyprojekti ja sille toteutusohjelma pyöräilyn kaksinkertaistamisohjelman toteuttamiseksi.
- Lisätään pyöräkaistoja.
- Kävelyalueita lisätään ja pyörätieverkkoa tihennetään
- Toteutetaan uusi kaupunkipyöräjärjestelmä
- Pyöräilyn markkinointia lisätään

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 30.1.2008 energiapoliittiset linjaukset, joissa tavoitteena on nostaa uusiutuvien energialähteiden osuus energian tuotannossa 20 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä. Energiapoliittisissa linjauksissa on esitetty toimenpiteitä kaupungin oman energiankäytön tehostamiseksi ja koko kaupunkialueelle sekä joukkoliikenteen edistämiseksi ja autoilun päästöjen vähentämiseksi.

Euroopan Unionin Covenant of Mayors -sopimukseen (suomeksi kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopöytäkirja tai pormestarien ilmastopöytäkirja) Helsinki liittyi 7.1.2009. Sopimuksen tehneet kaupungit ovat sitoutuneet vähentämään CO₂-päästöjään vuoteen 2020 mennessä vähintään 20 prosenttia vuoden 1990 tasosta.

Helsingin, Espoon, Tampereen, Vantaan, Turun ja Oulun kaupunginjohtajat antoivat 10.8.2011 yhteisen ilmastokannanoton, jossa korostetaan kaupunkien vastuuta ilmastomuutoksen torjunnassa ja esitetään kuusi konkreettista ilmastoaloitetta, joita suurimmat kaupungit aikovat yhteistyössä edistää. Aloitteet liittyvät rakentamiseen, kaupunkilaisten ilmastotekojen tukemiseen sekä kaupunkien omaan toiminnan kehittämiseen.

Kaupunginvaltuusto päätti 18.1.2012 vahvistaa päivitetyn Helsingin Energian kehitysohjelman kohti hiilineutraalia tulevaisuutta. Ohjelman lähtökohdaksi ja Helsingin kaupungin energiapolitiisena tavoitteena on, että Helsingin Energian sähkön ja lämmön tuotannossa ja hankinnassa uusiutuvien energialähteiden osuus on vuoteen 2020 mennessä vähintään 20 prosenttia ja että sähkön ja lämmön tuotannossa Helsingin Energia vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 20 prosenttia vuoteen 2020 mennessä vuoden 1990 tasosta. Lisäksi päätettiin käynnistää monipolttoainevoimalaitoksen ja siihen liittyvän energiatunnelin investointipäätösvalmiuteen tähtäävät toimenpiteet ja hyväksyttiin se, että Vuosaaren monipolttoainevoimalaitoksen käyttöönoton jälkeen Hanaaaren nykyisen energiahuoltoalueen käyttötarkoitusta muutetaan siten, että voimalaitostoiminta alueella päättyy.

YMPÄRISTÖPOLITIikka

Strategiaohjelman mukaisesti kaupungin ympäristöpolitiikka tarkistetaan. Ympäristöpolitiikan tarkistamista valmistelevalle työryhmälle ehdotus on lausuntokierroksella lautakunnissa 30.4.2012 saakka.

Ympäristöpolitiikan luonnoksen tavoitteet on asetettu sekä pitkällä aikavälillä vuoteen 2050 että keskipitkällä aikavälillä noin vuoteen 2020 asti.

Helsingin kaupungin ympäristöpolitiikan globaalin vastuun kysymyksiin liittyvät tavoitteet ovat työryhmän ehdotuksen mukaan seuraavat:

1. Ilmastonsuojelu

Pitkä aikaväli

- Helsinki tavoittelee hiilineutraalia tulevaisuutta vuoteen 2050 mennessä. Tavoitteen toteutumista seurataan säännöllisellä raportoinnilla määrävälein, jolloin toimenpideohjelmaan voidaan tehdä tarvittavat muutokset.
- Helsinki on eturivin toimija energiatehokkuudessa, ilmastomuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa niin kansallisesti kuin kansainvälisesti

Keskipitkä aikaväli

- kasvihuonekaasupäästöt (kulutusperäiset) ovat alentuneet energiatehokkuuden parantamisen ja elinkaareltaan vähäpäästöiseen energiantuotantoon siirtymisen myötä vähintään (vertailuvuosi 1990) 20 % vuoteen 2020
- energiatehokkuus on parantunut 20 % vuoteen 2020
- kaupunki käynnistää tarvittavat ilmastomuutokseen sopeutumisen toimet

2. Vesiensuojelu

Pitkä aikaväli

- Helsingin oma ravinnekuormitus vesistöihin on vähentynyt entisestään ja ravinteiden hyötykäyttö tehostunut
- sekaviemäriverkoston ylivuotojen määrä on puolittunut nykytasosta

Keskipitkä aikaväli, Itämeren suojelu

- Helsingin edustan meriympäristö on hyvässä tilassa EU:n meristrategiadirektiivin mukaisesti vuoteen 2020 mennessä
- Helsingin edustan rannikkovesimuodostumien hyvä tila saavutetaan vesienhoitosuunnitelman mukaisilla lisätoimenpiteillä 2027 mennessä

Keskipitkä aikaväli, Helsingin pintavesien suojelu

- Helsingin keskeisiin virkistysaariin on rakennettu keskitetty vesihuolto
- sekaviemäriverkoston ylivuotojen määrä on vähentynyt 20 % nykytasosta
- kalojen nousuesteet on poistettu 2020 mennessä

3. Luonnonsuojelu

Pitkä aikaväli

- Helsingin monimuotoinen kaupunkiluonto on säilynyt erityispiirteineen osana eheytyntä kaupunkirakennetta

Keskipitkä aikaväli

- turvataan kattavan viherverkoston ekologinen toimivuus osana seudullista kokonaisuutta
- säilytetään vakiintuneet luontotyypit ja eliölajit hoitamalla ja ennallistamalla niitä tarvittaessa
- säilytetään metsien ja soiden luonnolliset rakennepiirteet
- turvataan kulttuuriympäristöjen luonnon monimuotoisuus kunnostamalla ja hoitamalla niitä pitkäjänteisesti
- kompensoidaan viheralueiksi kaavoitetuille alueille rakentaminen kaavoituksen ja viheraluesuunnittelun yhteydessä esimerkiksi parantamalla viheralueiden toiminnallisuutta ja ekologista laatua, ennallistamalla luontokohteita tai luomalla uusia lähiviherympäristöjä

4. Hankinnat

Pitkä aikaväli

- kaupungin toimintojen materiaali- ja ekotehokkuus on selvästi parantunut ja ne otetaan huomioon kaikissa investoinneissa, hankinnoissa ja merkittävässä hankkeissa

Keskipitkä aikaväli

- 50 % kaupungin hankintaprosesseista sisältää ympäristökriteerejä vuoteen 2015 mennessä
- 100 % kaupungin hankintaprosesseista sisältää ympäristökriteerejä 2020 mennessä
- ympäristökriteerit voivat olla joko ehdottomia vaatimuksia tai vertailuperusteita
- kaikki hallintokunnat ja tytäryhteisöt koulutetaan kestävien hankintojen tekemiseen

5. Ympäristötietoisuus ja – vastuullisuus

Pitkä aikaväli

- Helsingin kaupungin henkilöstön ja asukkaiden ympäristötietoisuus on Euroopan pääkaupunkien kolmen parhaan joukossa
- kaupunkilaiset ja kaupungin työntekijät ovat sitoutuneita ympäristöpolitiikan tavoitteisiin

Keskipitkä aikaväli

- Helsinki on ympäristökasvatuksen edelläkävijä
- jokaisella työyhteisöllä on koulutettu ekotukihenkilö
- helsinkiläisten kestäväää elämäntapaa tukeva palvelutarjonta tekee ympäristövalinnoista helppoja
- kaupungin työntekijät ovat tietoisia ympäristövastuullisista toimintatavoista ja ottavat ne huomioon työssään

- päättäjien hyvä ympäristötietoisuus mahdollistaa ympäristövastuullisten päätösten tekemisen

6. Ympäristöjohtaminen ja kumppanuudet

Keskipitkä aikaväli, ympäristöjohtaminen

- liikelaitoksilla on käytössä todennettu ympäristöjärjestelmä
- virastot ja tytäryhteisöt sisällyttävät ympäristöjohtamisen toimintaansa noudattaen kevennettyjen ympäristöjärjestelmien periaatteita
- ympäristöjohtaminen otetaan osaksi virastojen ja liikelaitosten tulospalkkiojärjestelmää ja muita palkitsemisen muotoja

Keskipitkä aikaväli, kumppanuudet

- kaupunki hakee aktiivisesti kumppanuuksia ja verkostoituu yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa ympäristöpolitiikan tavoitteiden toteuttamiseksi tukien samalla kaupungin elinkeinostrategian toteutumista
- Ekokompassi-järjestelmä on tunnettu väline pk-yritysten ympäristöhallinnan parantamiseksi ja se on kaikkien pääkaupunkiseudun pk-yritysten saatavilla
- Itämerihaasteen on vastaanottanut 300 toimijaa, joita kaupunki tukee laadukkaiden ja Itämeren suojelua tehostavien toimenpideohjelmien toteuttamiseksi
- kaikille kaupungissa järjestettäville suur tapahtumille laaditaan ympäristöohjelma tai -suunnitelma

Lentomatkojen aiheuttamien hiilidioksidipäästöjen kompensointijärjestelmä

Lentoliikenne aiheuttaa noin kaksi prosenttia maailman hiilidioksidipäästöistä. Lentoliikenteen koko ilmastovaikutuksen arvioidaan kuitenkin olevan 3,5–4 prosenttia, mikä johtuu lentokoneiden muiden päästöjen kuten typen oksidien, vesihöyryn ja otsonin vaikutuksista. (Lähde: liikenne- ja viestintäministeriön, Ilmailuhallinnon, Ilmailulaitos Finavian ja suomalaisten lentoyhtiöiden sivusto <http://www.lentoliikennejailmasto.fi/vaiikutukset>)

Lentoliikenteen päästöt ovat olleet kasvussa, vaikka toimintaa onkin kehitetty energiatehokkaammaksi. Monet lentoyhtiöt (esim. SAS, Lufthansa, SWISS) tarjoavat matkustajille mahdollisuuden maksaa vapaaehtoinen päästöjen kompensointimaksu. Useat yritykset, Tampereen kaupunki ja jotkut ruotsalaiset kaupungit ovat aloittaneet lentomatkojen kompensoinnin ympäristö- ja yhteiskuntavastuunsa parantamiseksi. Päästömaksut toimitetaan yleensä kehittyvien maiden koulutus- ja ym-

päristöprojekteihin. Tampere käyttää osan päästömaksuistaan paikallisiin ilmastohankkeisiin.

Vapaaehtoisilla kompensointimaksuilla rahoitetaan esimerkiksi metsitystä kehitysmaissa, mikä hillitsee ilmastonmuutosta, sillä kasvava metsä sitoo ilmakehästä hiilidioksidia. Maksuilla voidaan myös tukea uusiutuvien energialähteiden tai puhtaan teknologian kehittämistä.

Helsingin ympäristölautakunta ehdotti 24.11.2009 kaupunginhallitukselle Helsingin kaupungin maksamille lentomatkoille päästömaksua. Ympäristölautakunnan aloitteen mukaan päästömaksut voitaisiin maksaa vuoden alussa edellisen vuoden toteutuneiden lentomatkojen perusteella.

Helsingin kaupungin työntekijät tekivät vuonna 2008 yhteensä yli 4 000 edestakaista työmatkalentoa. Näiden suorat hiilidioksidipäästöt olivat noin 1 400 tonnia ja ilmastovaikutukset kokonaisuudessaan noin 2 800–3 800 hiilidioksidiekvivalenttonnia.

Kompensoinnin hinta riippuu käytetystä laskentatavasta. Jos lasketaan pelkät hiilidioksidipäästöt, hinta on yleensä noin 15 euroa / tonni. Jos taas käytetään kaikkien ilmastovaikutuksia aiheuttavien päästöjen huomioivaa laskentatapaa, on hinta yleensä 20–30 euroa / tonni.

Ympäristölautakunnan ehdotuksen mukaan kompensoinnista kertyneet rahat voitaisiin koota erilliseen ilmastorahastoon, josta esimerkiksi koulut, päiväkodit ja yhdistykset saisivat tukea omiin ilmastohankkeisiinsa. Rahastoon kertyisi päästöhinnan ja kertoimen mukaan vuosittain noin 21 000–57 000 euroa.

HANKINNAT JA HANKINTASTRATEGIA

Kestävän kehityksen huomioiminen hankinnoissa

Kestävä kehitys huomioidaan järjestelmällisesti kaupungin hankinnoissa. Kilpailutusten yhteydessä arvioidaan kestävän kehityksen vertailu- ja valintaperusteiden käytön mahdollisuus. Kilpailutusten seurauksena syntyvissä sopimuksissa on aina joko tarjolla kestävän kehityksen mukaisia vaihtoehtoja tai sopimusten kautta ostettavat materiaalit ja palvelut on tuotettu kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti, mikäli näin on markkinat ja hankinnan luonne huomioiden mahdollista menettellä.

Helsinki pyrkii huomioimaan hankinnoissaan ja toimintansa järjestämisessä hankkimiensa ja käyttämiensä materiaalien ja palvelujen koko

elinkaaren. Kestävä kehitys kattaa sosiaalisen vastuun huomioimisen hankintojen yhteydessä. Hankintojen sosiaalisella kriteerillä voidaan edistää osallisuutta ja moninaisuutta yhteiskunnassa.

Energiatehokkuuden ja hiilijalanjäljen käyttämistä hankintojen valintaperusteina lisätään, sillä hankinnat ovat merkittävä keino kaupungin ilmastotavoitteiden toteuttamisessa. Energiatehokkuusvaatimusten asettaminen tulee helpottumaan mm. energiamerkinnän käytön laajenemisen ja Ecodesign–direktiivin toimeenpanon myötä.

Hankintastrategia

Kaupunginhallitus hyväksyi Helsingin kaupungin uuden hankintastrategian kokouksessaan 13.6.2011.

Hankintastrategisten päävalintojen toteuttamiseksi sekä hankintatoimen tehokkuuden lisäämiseksi, hankintojen ohjauksen kehittämiseksi ja hankintatyön laadun parantamiseksi käynnistetään hankintojen kehittämisohjelma.

Helsingin kaupungin hankintastrategian päätavoitteena on tehostaa kaupungin taloutta ja parantaa hankintojen laatua. Keskeisiä keinoja tavoitteen saavuttamiseksi ovat hankintojen ohjauksen ja työnjaon kehittäminen, sähköisten hankintatyökalujen ja -ratkaisujen hyödyntäminen, kestävän kehityksen huomioiminen hankinnoissa sekä kaikkiaan yhtenäisen ja toimivan hankintatyön edellytysten varmistaminen.

Hankintastrategiset päävalinnat:

- Hankinta-asiantuntemusta lisätään ja sen käyttöä tehostetaan hankintaosaamista parantamalla ja hankintoja soveltuvilta osiltaan keskittämällä
- Hankinnat tehdään kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti

Hankintastrategisten päävalintojen toteuttamiseksi sekä hankintatoimen tehokkuuden lisäämiseksi, hankintojen ohjauksen kehittämiseksi ja hankintatyön laadun parantamiseksi käynnistetään hankintojen kehittämisohjelma, jolla hallintokuntia tuetaan kestävän kehityksen huomioimisessa hankinnoissaan. Toimintaohjelma sisältää hallintokuntakohtaisesti tehtävän hankintojen analysoinnin sekä kestävien hankintojen koulutusta. Ympäristöraportointiin lisätään kestävän kehityksen mukaiset hankinnat, joita selvitetään kaikilta hallintokunnilta.

Muut linjaukset hankinnoista

Hankintastrategian lisäksi kaupungin hankintoja koskevia linjauksia on tehty useissa erillisissä strategioissa ja toimintaohjelmissa.

Helsingin kaupungin hankintoja koskevia ympäristövastuuseen liittyviä linjauksia on seuraavissa sopimus- tai päätösasiakirjoissa:

- Strategiaohjelma 2009–2012
- Energiapoliittiset linjaukset
- Pääkaupunkiseudun ilmastostrategia 2030, Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta YTV

Reilun kaupan Helsinki

Reilun kaupan edistämisyhdistys on 30 järjestön muodostama yhdistys, jonka tehtävänä on tiedottaa Reilun kaupan merkkijärjestelmästä sekä valvoa Reilun kaupan merkin käyttöä Suomessa ja Baltiassa. Yhdistys ei ole kaupallinen toimija.

Reilun kaupan edistämisyhdistyksen tarkoituksena on tuoda Reilun kaupan tuotteet jokaisen kuluttajan saataville vähittäiskauppoihin ja tehdä eettisten, luotettavasti valvottujen tuotteiden löytäminen kuluttajille helpoksi.

Hankintalainsäädäntö sallii kunnille mahdollisuuden suosia hankinnoissaan eettisyyttä ja toteuttaa yhteiskuntavastuutaan. Reilun kaupan kaupunki tai Reilun kaupan kunta -arvonimi myönnetään kunnalle tai kaupungille, joka sitoutuu edistämään Reilua kauppaa ja tekemään omissa hankinnoissaan eettisiä valintoja. Saadakseen Reilun kaupan kaupungin tai kunnan arvonimen kaupungin tai kunnan tulee täyttää arvonimeen vaadittavat kriteerit.

Hankintalaki antaa mahdollisuuden erilaisten ympäristö- ja sosiaalisten näkökohtien huomioonottamiseen hankintasopimuksissa.

Hankintalaki § 49: ”Hankintayksikkö voi asettaa hankintasopimuksen toteuttamiselle erityisehtoja, jotka voivat koskea erityisesti ympäristö- ja sosiaalisia näkökohtia, kuten ammatillista koulutusta työpaikalla, kansainvälisen työjärjestön (ILO) sopimusten noudattamista, työoloja ja työehtoja tai vammaisten palvelukseen ottamista. Edellytyksenä on, että ehdot ovat syrjimättömiä ja yhteisöoikeuden mukaisia ja että niistä ilmoitetaan hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.”

Reilun kaupan tuotteita eli eettisesti kestäväällä tavalla tuotettuja tuotteita edellytettäessä ei voida kuitenkaan vaatia vain tiettyä tuotemerkkiä, vaan hankintayksikön on hyväksyttävä myös muut ”reilut” tai eettiset

merkit ja laatujärjestelmät, jotka takaavat hankintayksikön vaatiman laadun.

Reilun kaupan kriteerien korostaminen on toteutettavissa siten, että Helsingin kaupunki pyrkii käyttämään sellaisia tuotteita, jotka täyttävät Euroopan parlamentin Kehitysyhteistyövaliokunnan mietinnössä reilusta kaupasta ja kehityksestä 6.6.2006 esitetyt kriteerit. Tämä toteutuu parhaiten siten, että kaupunki hakee Reilun Kaupan kaupungin arvoniemeä. Muistion liitteenä löytyvät reilun kaupan kaupungin kriteerit.

MAAHANMUUTTOON, MAAHANMUUTTAJIIN JA ETNISEEN MONIMUOTOISUUTEEN LIITTYVÄT STRATEGIAOHJELMAN LINJAUKSET – TOIMEENPANOSUUNNITELMA (Khs 5.10.2009)

Maahanmuuttoon, maahanmuuttajiin ja etniseen monimuotoisuuteen liittyvät strategiset linjaukset ulottuvat vuoteen 2012. Linjaukset vastaavat kunnan kotouttamisohjelmalta edellytettyjä sisältöjä (laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010, 33 §).

Kaupungin maahanmuuttaja- ja maahanmuuttopolitiikan sekä palvelujärjestelmän kehittämisen lähtökohdiana on, että jokaista maahanmuuttajaa kohdellaan helsinkiläisenä lähtökohdistaan riippumatta. Kansainvälinen muuttoliike tuo kaupunkiin tietotaitoa, yrittäjyyttä, dynamiikkaa ja sitoo kaupungin osaksi globaalitalouden verkostoa. Maahanmuuttajat kompensoivat työvoimapulaa, osaamisvajetta ja väestökatoa. Kaupungit, joissa on maahanmuuttajia, ovat innovatiivisia ja brändiltään houkuttelevia.

Ikääntyminen ja maahanmuuttajien määrän kasvu muuttaa kaupungin väestörakennetta. Maahanmuuttajaväestön rakenne heijastaa globaalitason väestöllistä heterogeenisuutta: samasta maasta muuttaneet voivat tulla hyvin erilaisista sosiaalisista, kulttuurisista ja taloudellisista olosuhteista. Myös maahanmuuton muodot ovat moninaisia: suurin osa muuttaa perhesyistä, työn tai opiskelun vuoksi. Noin 15 prosenttia maahanmuuttajista on pakolaisia. Helsingissä käytetään käsitettä *muunkielinen* kuvaamaan helsinkiläisiä, jotka ovat rekisteröineet äidinkielen muun kuin kotimaisen kielen. Vuodenvaihteessa 2010/2011 Helsingissä oli muun kuin suomen tai ruotsinkielisiä noin 63 500, mikä on 11 % koko kaupungin väestöstä.

Muunkielisten määrän kasvaessa on mielekästä tuottaa palveluita joustavasti. Palvelujärjestelmän kehittämisessä tavoitteena on tunnistaa muunkielisen väestön erilaiset tarpeet ja kohdentaa palveluita käyttäjälähtöisesti kumppanuudessa eri toimijoiden kanssa.

Maahanmuuttajille ryhmänä tarjottavat palvelut kohdennetaan erityisesti maassaolon alkuvaiheeseen, jolloin henkilö tarvitsee monikielisiä palveluita ja muuta tukea yhteiskuntaan kiinnittymiseksi. Yhdenvertaisuuden takaamiseksi on perusteltua tukea riskiryhmiä erityistoimin.

Maahanmuuttoon, maahanmuuttajien asemaan ja etniseen monimuotoisuuteen liittyvät tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit on määritelty strategiaohjelmassa. Toimeenpanosuunnitelmassa toimenpiteet on koottu neljään toimintalinjaan jotka on hankkeistettu kärkihankkeiksi. Keskeinen osa kärkihankkeita on prosessien ja asiakaslähtöisten palvelupolkujen kehittäminen monitoimijaisesti.

Toimintalinja 1: Kansainvälinen liikkuvuus ja vetovoimaisuus

Kärkihanke: Neuvonta- ja ohjauspalveluiden kehittäminen

Tavoite: maahanmuuttajien yhteispalvelun sijainnin tarkistaminen ja neuvonnan kehittäminen edelleen yhteispalvelumallin mukaisesti ja verkostoituminen pääkaupunkiseudullisesti

- Itäkeskuksessa sijainnut maahanmuuttajien neuvontapiste aloitti osana Virka- Infoa kaupungintalolla vuoden 2011 alussa laaja-alaisella kaupunkilaisneuvonnan konseptilla. Neuvontaa tarjotaan viidellätoista eri kielellä. Yhteispalvelusopimus maahanmuuttoviraston ja maistraatin kanssa uusittiin. Lisäksi tehtiin yhteistyösopimus poliisin kanssa.
- Helsinki on osallistunut aktiivisesti ulkomaalaisten opiskelijoiden palvelujen kehittämiseen yhteistyössä kaupungin eri toimialojen, pääkaupunkiseudun korkeakoulujen (HERA) sekä opiskelijajärjestöjen kanssa. Kansainvälisille opiskelijoille, tutkijoille ja työssäkäyville ammattilaisille järjestetään vuosittain asettautumista tukeva Helsinki Region Welcome Weeks -tapahtumasarja. Lisäksi osallistutaan kansainvälisten opiskelijoiden sähköisen portaalin kehittämiseen ja kaupungin neuvonnan ja korkeakoulujen neuvontaverkoston kehittämiseen.
- Kansainvälisten opiskelijoiden työllistymisvalmiuksia tuetaan edelleen yhteistyössä korkeakoulujen kanssa erilaisten hankkeiden kautta. Kaupunki vaikuttaa siihen, että vieraskielisiin tutkintoihin rakennetaan konkreettisia väyliä työllistyä seudullisille työmarkkinoille sekä lisätään pakollista ylemmän taitotason suomen kielen opetusta.

Toimintalinja 2: Kaupunkirakenne ja asuminen

Kärkihanke 1: Osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen lähiöissä

Tavoite: Palveluiden, asukasneuvonnan ja kansalaisjärjestöyhteistyön vahvistaminen lähiöissä asukkaiden aktiivisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamiseksi

- Eri hallintokuntien yhteistyönä valmistui suunnitelma siitä, miten kotona lapsiaan hoitavien maahanmuuttajataustaisten vanhempien suomen ja ruotsin kielen opetus järjestetään. Suunnitelman mukaisesti toiminta käynnistyi vuoden 2011 alussa neljässä leikkipuistossa, perhetalo Sahramissa sekä Monika Naiset ry:n tiloissa. Leikkipuistoissa tapahtuva toiminta edesauttaa erityisesti maahanmuuttajaitien kotoutumista.

Kärkihanke 2: Muunkielisen väestön tasa-arvo asumisessa

Tavoite: Toimenpidesuunnitelma muunkielisen väestön tasaisemmasta sijoittumisesta eri kaupunginosiin ja hallintamuodoiltaan erilaisiin asuntoihin

- Talous- ja suunnittelukeskuksen ja Maankäytön ja asumisen -ohjelmasihteeristön yhdessä laatima toimenpideohjelma muunkielisen väestön tasaisemmasta sijoittumisesta eri kaupunginosiin ja hallintamuodoiltaan erilaisiin asuntoihin valmistui 2010. Valmistelun aikana kuultiin laajasti maahanmuuttajia. Toimenpideohjelmassa linjataan, että asumisen eri hallintamutojen sekoittamista alueilla tulee jatkaa ja alueita tulee kehittää kokonaisvaltaisesti erityisesti palvelut ja liikenneyhteydet huomioiden. Kaupungin vuokra-asuntojen välityksessä tulee edelleen kiinnittää huomioita asukarakenteen monipuolisuuteen. Asumista koskevaa tietoa ja neuvontaa tulee kehittää myös maahanmuuttajaväestö huomioiden.

Toimintalinja 3: Työ, osaaminen ja toimeentulo

Kärkihanke: Maahanmuuttajien alkuvaiheen ohjauksen kokonaisjärjestelmä ja toimenpiteiden käynnistäminen yhteistyössä työhallinnon kanssa sekä aikuisten suomen ja ruotsin kielen opetuksen kehittäminen

Tavoite: Kokonaisjärjestelmä maahanmuuttajien ohjaamiseksi työmarkkinoille ja koulutukseen työttömyyden alkuvaiheessa ja aikuisten suomen ja ruotsin kielen opetuksen kehittäminen

- Joulukuussa 2009 solmittiin Espoon, Helsingin ja Vantaan kaupunkien sekä TEM:n, SM:n ja OKM:n välille vuoden 2012 loppuun voimassa oleva aiesopimus, jolla pyritään maahanmuuttajien työllistymisen tehostamiseen työttömyyden alkuvaiheessa. Sopimuksen mukaisesti Helsingin TE-toimisto lisäsi maahanmuuttajien alkuvaiheen palveluihin 23 työsuunnittelijaa palkkatuella, ja kaupunki lisäsi resursseja maahanmuuttajien työllistämiseen ja työllistymisen edistämisen toimenpiteisiin työttömyyden alkuvaiheessa. Lisäksi TE-toimisto ja kaupunki ovat tehneet yhteisen asiakaslähtöisen palveluprosessikuvauksen maahanmuuttajien alkuvaiheen työllistymisen edistämisestä.
- Helsingin aikuislukion, työväenopiston ja ostopalveluna järjestetyn suomen kielen eritasoisilla kursseilla aloitti yhteensä 4 447 henkilöä vuonna 2011. Opetusviraston johdolla selvitetään kaupungin tarjoaman suomen kielen koulutuksen kokonaisuutta sekä eri toimijoiden roolia.
- Ammatillisen suomen kielen kehittämiskokonaisuus (ASKI) -hankkeessa luodaan välineitä ja toimenpiteitä, joiden avulla äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia puhuvat työntekijät voivat kehittää suomen kielen taitoaan osana ammatillisten valmiuksiensa parantamista. Kohderyhmänä on kaupungin virastoissa työskentelevät maahanmuuttajataustaiset työntekijät ja heidän työyhteisönsä. Ensimmäisenä kohderyhmänä ovat olleet terveyskeskuslääkärit, pitkäaikaishoidon sairaanhoitajat ja kotihoidossa työskentelevät lähihoitajat. Vuonna 2011 uusina ammattiryhminä tulevat mukaan päivähoidon työntekijät.

Toimintalinja 4: Perhe, kasvaminen ja toinen sukupolvi

Kärkihanke: maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten koulupudokkuuden ehkäisy ja nivelvaiheen tuki

Tavoite: Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten siirtymistä toisen asteen koulutukseen tuetaan ja ehkäistään koulupudokkuutta tukitoimia lisäämällä perus- ja toisella asteella

- Muunkielisten nuorten siirtymävaiheeseen perusasteelta toiselle asteelle liittyvä selvitys valmistui 2010. Selvityksen mukaan muunkieliset nuoret jäivät suomen- ja ruotsinkielisiin verrattuna

useammin ilman toisen asteen opiskelupaikkaa myös Helsingissä.. Selvityksen tuloksia hyödynnettiin Sisäasiainministeriön vetämän Osallisena Suomessa – kokeilulakihankkeen valmistelussa. Helsingin hankkeet koskevat lasten ja nuorten kotoutuskoulutuksen kehittämistä. Lasten toiminnallista kaksikielisyyttä tuetaan varhaiskasvatuksen ja esi- ja alkuopetuksen yhteistyönä. Lukioon valmistavaa koulutusta kokeillaan maahanmuuttajanuorille Vuosaarella. Avointa maahanmuuttajien valmistavaa opetusta kehitetään myöhään maahan tulleille nuorille. Ruotsinkielistä kotoutumispolkua kehitetään Delaktig i Finland-hankkeessa.

Välineet toimintalinjojen tavoitteiden toteuttamiseksi: monimuotoinen palvelurakenne, tasa-arvoinen kumppanuus ja osaava henkilöstö

- Strategiaohjelman linjauksissa korostetaan tarpeenmukaisten palveluiden turvaamista erilaiset lähtökohdat ja yhdenvertaisuus huomioiden. Maahanmuuttajille erityisryhmänä tarjottavat palvelut kohdennetaan maassaolon alkuvaiheeseen sekä tarvittaessa integroituna peruspalvelujärjestelmään.
- Tasa-arvoista kumppanuutta ja maahanmuuttajien vaikuttamismahdollisuuksia lisätään tukemalla kohdennetusti maahanmuuttajien järjestötoimintaa. Maahanmuuttaja- ja maahanmuuttajapalveluita tuottaville järjestöille on pidetty vuodesta 2009 lähtien kolme kertaa vuodessa temaattisia järjestöfoorumeita, jotka edistävät järjestöjen osallisuutta mm. kaupungin toimenpiteiden valmisteluun. Järjestöfoorumi-konseptia kehitettiin edelleen vuonna 2011.
- Strategiaohjelman linjauksissa todetaan, että henkilöstöresursien riittävyys varmistetaan, ja että maahanmuuttajien osuus kaupunkikonsernin henkilöstöstä kasvaa ja lähestyy maahanmuuttajien osuutta väestöstä. Pääkaupunkiseudun yhteiseen ”Monikulttuurinen johtaminen käytäntöön” – hankkeeseen on osallistunut noin 150 työyhteisöä. Vuonna 2008 alkanut hanke keskittyi työyhteisöjen osaamisen ja käytäntöjen kehittämiseen laajeten johtamisen ja esimiestyön kehittämiseen. Vuoden 2011 aikana monimuotoisuusosaamistaan ja oman työyhteisönsä käytäntöjään on kehittänyt 25 esimiestä.
- Keväällä 2011 kaupunginjohtajan asettama työryhmä selvitti keinoja muunkielisten osuuden kasvattamiseen kaupungin henkilöstössä. Työryhmä tuotti 22 toimenpide-ehdotusta sisältävän esityksen muunkielisten määrän lisäämiseksi Helsingin kaupun-

gin henkilöstössä. Toimenpiteet sisältävät esimerkiksi ennakointiin, rekrytointiin, perehdytykseen, kielikoulutukseen sekä työyhteisöjen ja esimiesten tukeen liittyviä toimenpiteitä. Tavoitteena on, että muunkielisten rekrytointi jalkautuu virastoissa ja liikelaitoksissa osaksi vuotuista tavoitteiden asettamista ja toiminnan suunnittelua.

ELINKEINOPOLITIIKAN KEHITTÄMISVALINNAT (Kj 12.10.2011)

Helsingin elinkeinopolitiikan tavoite ja tehtävä

Helsingin kaupungin visiona on valtuuston linjauksen mukaisesti nostaa pääkaupunkiseutu maailmanluokan liiketoiminta- ja innovaatiokeskukseksi. Tieteen, taiteen, luovuuden ja oppimiskyvyn sekä hyvien palvelujen voimaan perustuvan seudun menestys koituu alueen asukkaiden ja koko Suomen hyväksi.

Helsingin elinkeinopolitiikan tavoitteena on työpaikkamäärän kasvu yrityksissä Helsingissä. Kaupungin tehtävänä onkin osaltaan turvata yritystoiminnalle kilpailukykyinen toimintaympäristö ja mahdollistaa siten yritystoiminnan menestyminen alueellaan.

Menestyvä yritystoiminta tarjoaa työtä asukkaille ja mahdollistaa monipuoliset kaupalliset palvelut niin kaupunkilaisille kuin yrityksillekin. Se muodostaa verotulojen kautta myös perustan julkisten palvelujen järjestämiselle.

Helsingin elinkeinostrategia 2007 - "Yritysmyönteiseksi kumppaniksi"

Kaupunginhallitus hyväksyi Helsingin elinkeinostrategian "Yritysmyönteiseksi kumppaniksi" 16.4.2007. Helsingin elinkeinostrategia 2007 sisälsi kaupungin elinkeinopolitiikan painopistealueet ja toimenpiteet, joilla kaupunki edistää yritysten toimintaedellytyksiä. Strategiassa esitetyt tavoitteet olivat

- kehittää Helsingin seudusta maailmanluokan liiketoiminta- ja innovaatiokeskus,
- lisätä kaupunkiympäristön vetovoimaisuutta ja taata liikenteen toimivuus,
- edistää palveluelinkeinojen kasvua,
- turvata työvoiman saatavuus ja
- saada aikaan yritysmyönteinen palveluasenne kaupungin hallintoon.

Suurin osa esitetyistä tavoitteista on edelleen ajankohtaisia. Sen sijaan strategiassa esitetyt toimenpiteet ovat suurelta osin toteutuneet tai toteutumassa. Koska elinkeinopolitiikan toimintaympäristö on samaan aikaan muuttunut, elinkeinopolitiikan linjausten ja toimenpiteiden ajan tasalle saattaminen on ollut välttämätöntä.

Elinkeinopolitiikan uudistetut kehittämisvalinnat 2011

Helsingin elinkeinopolitiikan kehittämisvalinnoissa 2011 (Kj 12.10.2011) on uudistettu strategiset kehittämisvalinnat ja toimenpiteet, joilla tavoitteita kohti voidaan muuttuneessa toimintaympäristössä edetä. Kaupungin elinkeinopolitiikan ensisijaiseksi tavoitteeksi on kehittämisvalinnoissa 2011 määritely työpaikkamäärän kasvu helsinkiläisissä yrityksissä. Kaupungin tehtävänä on osaltaan turvata yritystoiminnalle kilpailukykyinen toimintaympäristö. Elinkeinopolitiikan uudistetut kehittämisvalinnat 2011 ja keinot, joilla kaupunki voi edistää yritysten toimintaedellytyksiä ovat:

1. Helsingin vetovoimaisuutta vahvistetaan

- investointikohteena, yritysten toimintaympäristönä sekä matkailukohteena
- edistämällä keskusta-alueen elinvoimaisuutta
- viihtyisänä opiskelijakaupunkina tiivistämällä yhteistyötä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa

2. Kasvualueiden toimintaedellytyksiä kehitetään

- painottaen erityisesti luovien alojen sekä hyvinvointialan yrityspotentiaalia
- julkiset hankinnat sekä muotoilu ja World Design Capital Helsinki 2012 välineinä

3. Osaavan työvoiman saatavuudesta yritysten tarpeisiin huolehditaan

- keinoina ennakointi ja koulutuksen suuntaaminen
- maahanmuuttajat nähdään voimavarana

4. Yrityksille turvataan monipuoliset sijoittumismahdollisuudet

- uusien alueiden suunnittelussa ja toteutuksessa
- huolehtimalla muutoin riittävästä tila- ja tonttitarjonnasta

5. Yrityksille kohdennettuja palveluja kehitetään

- tarjotaan neuvontapalveluja erityisesti aloittaville ja kasvuha-
kuisille yrityksille
- edistetään opiskelijalähtöistä yrittäjyyttä

6. Yritysmuoniteistä asiakaslähtöistä palveluasennetta vahvistetaan

- osana yhdensuuntaisen ja yritysasiakaslähtöisen toimintakult-
tuurin vahvistamista kaupungin elinkeinopolitiikan toteutukses-
sa korostetaan yhteisiä toimintaperiaatteita: asiakaslähtöisyys
ja yritysmyönteisyys, avoimuus ja ennakoitavuus, tasapuoli-
suus, toiminnan yhdensuuntaisuus, yhteistyö ja kumppanuus
sekä yritysten asioiden käsittelyn riipeys
- luodaan käytäntö yritysvaikutusten arviointia varten.

Elinkeino-
politiikan linjaukset ja toimenpiteet määritellään seuraavan
kerran kaupunginvaltuuston strategiaohjelman 2013 - 2016 laadinnan
yhteydessä.

Toteutus

Talous- ja suunnittelukeskuksen elinkeinopalvelu koordinoi elinkeino-
politiikan toteutusta ja seuraa toimeenpanon etenemistä. Kaupungin vi-
rastot, liikelaitokset ja tytäryhteisöt toteuttavat kukin osaltaan elinkeino-
politiikan kehittämismuonitoja. Työpaikkojen ja verotulojen lisäämiseksi
yritykset sekä tulevat yritykset ja yrittäjät ovat kaikkien kaupunkikon-
sernin toimijoiden avainasiakkaita.

TAPAHTUMAJÄRJESTÄMISEN TOIMINTALINJAT (Khs 29.11.2010)

Helsinki haluaa olla toimiva tapahtumakaupunki, haluttu isäntäkaupun-
ki, monipuolisten ja erilaisia yleisöjä kokoavien omien ja vierailevien ta-
pautumien kaupunki, järjestäjien kumppani ja myönteinen mahdollista-
ja. Tapahtumastrategia on laadittu toteuttamaan valtuuston strategiaoh-
jelmassa ja elinkeinostrategiassa asetettujen tavoitteiden henkeä ja kir-
jainta, niitä edelleen täsmentäen. Strategian tehtäväksi on annettu kes-
keisten kehityskohteiden tunnistaminen, että tavoitteet voivat täytyä.

Toimenpiteitä:

- Määritellään kaupungin yhteistyösopimuksen elementtejä,
joita kaupunki tarjoaa tapahtumajärjestäjille liittyen esimer-
kiksi näkyvyyteen, käytettävissä oleviin tiloihin, kalustoon,
puhtaanapitoon tms.

- Fyysisillä edellytyksillä viitataan julkisiin tiloihin, niiden infrastruktuuriratkaisuihin, ja kiinteistöihin, joissa tapahtumia järjestetään. Keskeiseen tapahtumainfrastruktuuriin kuuluvat mm. vesipisteet, viemäröinti, sähkö, kiinteämmät jätehuoltopisteet, kiinteä wc, kulkuväylien tai poistumisteiden järjestelyt, ja valaistus. Laveampaan tapahtumainfrastruktuuriin kuuluu myös toimiva joukkoliikenne. Julkisen kaupunkitilan osalta kaupungin eri virastot ja liikelaitokset ovat sen takuumiehiä, että Helsingissä on edellytykset nykyaikaiselle tapahtumajärjestämiselle
- Infrastruktuurin tulee täyttää tapahtumien vaatimukset ja tukea kestävä kehityksen periaatteiden toteutumista. Esimerkiksi sähköliittymiä ei ole riittävästi tai niiden avaaminen käyttöön maksaa niin paljon, että käytännöksi on vakiintunut tuottaa sähkö generaattoreilla. Keskeisimpien aukoiden ja puistoja kiinteiden käymälöiden tarve ja sijoittelu- ja kunnossapito tulisi ratkaista.
- Huolehditaan uusien julkisten tapahtumatilojen syntymisestä (joukkoliikenteen kannalta riittävän keskeisille alueille) ja suurtapahtumien yhteydessä huolehditaan julkisen liikenteen kapasiteetin riittävydestä
- Suositetaan sähköistä viestintää – ei paperintuhlausta.

Greening Events

Elinkeinopalvelun tapahtumayksikkö ja Matkailu- ja kongressitoimisto ovat aloittaneet hankkeen Greening Events – From Guidelines to Practice. Hankkeessa pilotoidaan uusia käytäntöjä ympäristöasioiden hallintaan vuonna 2012 WDC Helsinki -tapahtumien yhteydessä. Toimintamallin kehittäminen ja jalkauttaminen tapahtuu vuonna 2013 Tallship Races -tapahtumassa, jonka jälkeen kaikille tapahtumien järjestäjille voidaan antaa ohjeet ympäristöystävällisten tapahtumien järjestämiseen.

Moninaisuus, monikulttuurisuus

Tapahtumayksikön tulospalkkiotavoite vuonna 2011 oli monikulttuurisuus. Toteutettuja toimenpiteitä olivat seuraavat.

Helsinki-päivänä järjestettiin Helsingin turistioppaiden kanssa Helsinki ennen ja nyt -opastettuja bussikerroksia suomen ja ruotsin kielen lisäksi myös viron ja venäjän kielelle tulkattuina.

Veräjämäen Kotikaupunkipolku-kierros järjestettiin venäjäksi tulkattuna. Erityistä huomiota kiinnitettiin reitin valintaan. Veräjämäki valittiin, koska siellä sijaitsee useita Venäjään liittyviä kohteita. Mukaan saatiin venäläinen tulkki Gulmira Fon, joka myös välitti tietoa kierroksesta omien kontaktiensa ja Spektr-lehden kautta.

Järjestettiin tapaaminen helmi-maaliskuussa 2011 Moniheli-projektin vetäjä Susanna Okkerin kanssa. Keskusteltiin laajasti yhteistyön mahdollisuuksista Helsinki-päivässä ja -viikossa sekä kaavailtiin pidempäänkin yhteistyötä myös tulevaisuudessa Helsinki-päivissä ja mahdollisesti muissa tapahtumissa kuten Samba Carnavallissa. Asiaa kehitellään edelleen.

Helsinki-viikolla järjestettiin kaupungintalolla suomen ja ruotsin lisäksi englanniksi tulkattuja tutustumiskierroksia itse kaupungintaloon sekä muotokuvanäyttelyyn. Virka Infossa sekä maahanmuuttajainfossa jaettiin asiakkaille tietoa kierroksista aktiivisesti etukäteen. Helsinki-päivän muussakin ohjelmistossa pyrittiin ottamaan laajalti huomioon maahanmuuttajat.

Kaupungin henkilöstökeskuksen maahanmuutto-osastolle lähetetään kaikki tiedot Helsinki-päivän tapahtumista, joista osasto tiedottaa asiakkailleen eteenpäin.

Monikulttuurisuus on luonteva osa Kontulan Osatifestari- tapahtumaa, koska Kontulassa on paljon maahanmuuttajia. Ostarifestarin ohjelmassa on ollut mm. monikulttuurisia tanssityöpajoja, ruokaa yms.

Spektr-lehden kanssa on tehty yhteistyötä Helsinki-päivän tiedottamisessa venäjänkieliselle väestölle.

Tapahtumayksikkö kehittää oppilaitosyhteistyötä, jolla voidaan tarjota työtilaisuuksia ja harjoittelujaksoja Helsingissä opiskeleville vaihto-oppilaille.

HELSINGIN KAUPUNGIN RUOKAKULTTUURIN KEHITTÄMISVALINNAT (Khs 28.6.2010)

Ruokakulttuurin kehittämisessä on kyse uudesta ajattelu- ja toimintamallista, jossa kaupunki pyrkii toimimaan ruoan laadun ja paremman maun puolesta, ja samalla pienentämään julkisen ruokapalvelun ja helsinkiläisten ruokaketjun ekologista jalanjälkeä ja torjumaan ilmastonmuutosta. Kehittämismallinnoilla lisätään samalla kaupunkilaisten hyvinvointia ja viihtyvyyttä, ja vahvistetaan Helsingin identiteettiä ja kansainvälistä profiilia ruokakulttuurin keinoin.

Ruokaketju ja kestävä kehitys

EU on sitoutunut vähentämään ilmaston lämpenemiseen vaikuttavia kasvihuonepäästöjä näillä näkymin 20–30 prosenttia vuoteen 2020 mennessä vuoden 1990 tasolta. Vuoteen 2050 mennessä kasvihuonepäästöjä on pienennettävä merkittävästi enemmän; myös Suomi on jo sitoutunut 80 prosenttiseen päästövähennykseen 2050 mennessä. Tulvien direktiivien lisäksi, hiili-, vesi- ja teollisen jalanjäljen hillitsemiseksi on odotettavissa myös kotimaan omaa lainsäädäntöä. Lisäksi Helsingin osallistuminen 1300 kaupungin väliseen 'Covenant of Mayors' -sopimukseen velvoittaa kaupunkia lisäämään energiatehokkuutta ja pienentämään hiilijalanjälkeä muilla keinoin Euroopan komission asettamia tavoitteita enemmän. Ilmastonmuutoksen hillintä on myös yksi Helsingin kaupunginvaltuuston hyväksymän strategiaohjelman tavoitteista.

Ilmastonmuutoksen vastaisessa toiminnassa ruokaketjulla on merkittävä rooli, sillä yleisesti ottaen ruokaketjun osuus kasvihuonekaasujen muodostuksesta arvioidaan 10–30 prosentiksi, joka on suurempi kuin liikenteen aiheuttamat kokonaispäästöt.

Nykyinen maatalouden energiaverotusjärjestelmä kannustaa fossiilisiin polttoaineisiin perustuvaan, energiaa tuhlailevaan käyttöön ja se ohjaa samalla investointeja. EU:ssa on jo näköpiirissä, että kasvihuonepäästöjä on hillittävä mm. verotuskäytäntöjen ohjailulla. Perinteisen maatalouden keinoin tapahtuvan ruoantuotannon kustannukset todennäköisesti nousevat, kun ruoan ympäristörasitukselle lasketaan hinta. Helsingillä on tässä hyvä mahdollisuus toimia muutosta ohjaavana, positiivisena esimerkkinä muille kaupungille.

Se miten maaperä toimii kaasujen lähteenä tai nieluna, riippuu viljelytavasta ja -oloista. Maatalousmaa on hiilidioksidin lähde etenkin silloin, kun sitä lannoitetaan ja muokataan tehokkaasti. Merkittävimpiä kasvihuonekaasuja ovat metaani (CH₄), dityppioksidi (N₂O) ja hiilidioksidi (CO₂). Ruoan tuotantotavalla on väliä, sillä arvioiden mukaan 83 prosenttia ruoan ilmastorasituksesta syntyy jo maatilalla. Vesistöjen rehe-

vöitymisestä elintarvikeketjulla on suurin, yli 50 prosentin osuus.

Metaania syntyy myös märehitijöiden ruoansulatuskanavassa. Tärkein metaania tuottava eläin on lehmä. YK:n laskelmien mukaan naudanlihan maailmanlaajuinen tuotanto vastaa 18 prosenttia maailman kasvi-huonekaasupäästöistä. Lisäksi yhä suurempi osa peltopinta-alasta tarvitaan rehunkasvatukseen liharajan tuotannon tarpeisiin (USA:ssa jo 70 prosenttia). Yhden lihakilon tuottamiseen tarvitaan 7-10 kiloa viljaa ja 15 000 litraa vettä (vihanneskiloon tarvitaan 2000–3000 litraa vettä). Siksi yksinkertaisin tapa vähentää ruokaketjun tuottamaa vesi- ja hiilijalanjälkeä sekä muuta ilmastorasitusta on vähentää naudanlihan kulu-tusta ja suosia vihannesten käyttöä.

Luomu eli luonnonmukainen tuotanto on ympäristöä vähemmän kuor-mittava tuotantomuoto, joka kunnioittaa luonnon omia järjestelmiä ja kiertokulkua. Luomutuotannon piiriin kuuluvat kasvi- ja eläintuotanto sekä luonnosta saatavat keruutuotteet. Viljelysmaata hoidetaan luomussa noudattamalla monivuotista viljelykiertoa sekä hyödyntämällä eloperäisiä lannoitteita. Kemiallisten torjunta-aineiden ja keinolannoit-teiden käyttö on kiellettyä. Luomutuotanto on viranomaisten valvoma tuotantomuoto, jota säännellään EU:n luomuasetuksessa. Luomutuotantoketjua valvotaan koko EU:n alueella pellostä pöytään.

Suomen suurimpana työnantajana, suurimpana joukkoruokailun järjes-täjänä, merkittävänä julkisten hankintojen tekijänä, ja pääkaupungin asukkaiden ja yritysten toimintaympäristön kehittäjänä Helsingillä on mahdollisuus vaikuttaa ruoan tuotantotapoihin ja ruokaketjuun. Helsingin kaupunki voi toimia suunnan näyttäjänä Palmian ruokapalveluissa ja katalysaattorina asukkailleen, työntekijöilleen ja Helsingissä toimiville HoReCa-alan (hotelli-, ravintola-, catering-) yrityksille – sekä politiikka-tasolla kansainvälisesti.

Toimenpiteet

- Laaditaan Helsingin kaupungin ruokaketjun ympäristö- ja ilmastovaikutusarviointi sekä ruokapalveluiden ilmastolas-kuri, jotka muodostavat tiedollisen perustan kaupungin il-mastopolitiikan toteuttamiselle ruokapalveluille (ympäristö-keskus)
- Lisätään asteittain luomu- ja lähiruoan käyttöä kaupungin omissa ruokapalveluissa. Ensivaiheessa käynnistetään lastenruokailun luomuhjelma
- Edistetään lähi- ja luomuruoan markkinoita parantamalla niiden kauppapaikkoja (tukkutori, muut torit, hallit)

- Edistetään ravintoloiden, ruokapalveluiden hotellien ympäristöasioiden hallintaa Ekokompassi-järjestelmän avulla

Lastenruokailun luomuohjelma

Luomu- ja lähiruoan osuutta lisätään Helsingin kaupungin tuottamassa ruokailussa. Palmia tuottaa yli 90 000 aterialla joka arkipäivä. Muutosta ei voi toteuttaa kerralla, mutta suurena ruoka-aineiden ostajana Helsingin kaupunki voi myötävaikuttaa tarjonnan lisääntymiseen ja suojelemaan hintakehitykseen markkinoilla. Kaupungin omassa tuotannossa muutos kohdistetaan ensimmäisessä vaiheessa päiväkotilasten ruokailuun (18 000 aterialla päivässä). Prosessi on laaja ja vaatii eri toimijoilta, etenkin tuottajilta, aikaa ja toimintatapojen muutoksia. Tarjonnan varmistamiseen yhteistyössä tilaaja-tuottaja mallissa tulee varata 2–3 vuotta aikaa, joten tavoitteeksi asetetaan luomuruoka-aineiden osuuden nostaminen päiväkotilasten ruokailun osalta 50 prosenttia vuoteen 2015 mennessä.

Päiväkotikäisten lasten siirtymistä luomuruokaan voidaan perustella terveydellisillä syillä. Ihminen saa varhaislapsuudessaan paljon ravintoperäisiä, loppuelämän terveyteen vaikuttavia ympäristömyrkyjä. Luomu- ja lähiruoan käyttöä lisätään asteittain myös peruskouluissa, lukioissa ja ammatilliset oppilaitoksissa (55 000 aterialla päivässä), sekä kaikissa muissa Palmian tuottamissa ruokapalveluissa. Ohjelmaa valmisteltaessa tutustutaan Skånen ja Länsi-Götanmaan ja Kööpenhaminan vastaavien luomuohjelmien toimintaperiaatteisiin ja ohjelmien toimeenpanosta saatuihin kokemuksiin. Luomuraaka-aineisiin siirryttäessä pyritään muuttamaan yhtä aikaa sekä ruokavaliota (reseptiikkaa) että tuotantotapaa (valmistustapoja), mikä alentaa siirtymän kustannuksia

Toimenpiteet

- Käynnistetään Lastenruokailun luomuohjelma, jonka puitteissa luomuruoka-aineiden osuus nostetaan 50 prosenttiin helsinkiläisissä päiväkodeissa vuoteen 2015 mennessä, ja lisätään asteittain luomun käyttöä myös peruskouluissa ja muissa oppilaitoksissa. Toimenpiteet toteutetaan talousarvion ja taloussuunnitelman puitteissa. (Vastuuvirasto: Palmia; yhteistyössä sosiaalivirasto, opetusvirasto, hankintakeskus).
- Muutos kytketään koulujen ja päiväkotien pedagogisiin sisältöihin (opetusvirasto, sosiaalivirasto).
- Kaupunki sitoutuu myös WWF:n eli Maailman Luonnonsäätiön kalojen suosituslistan ohjeistukseen, julistautuu GMO-vapaaksi vyöhykkeeksi (Palmia).

Syötävä kaupunkiympäristö, biojätteet ja kompostointi

Suosittu siirtolapuutarhat ja pienviljelypalstat ovat osa Helsingin luonnonläheisyyttä ja lähiruokakulttuuria. Helsingin kaupunginhallitus on käsittelyssään 15.6.2009 päättänyt selvittää uusien kaupungin siirtolapuutarhojen laajentamismahdollisuuksia huomioiden kaavoituksen valmistumisaikataulu ja todennettu kysyntä. Samassa käsittelyssä päätettiin myös selvittää muutaman uuden siirtolapuutarhan perustamista joko kiinteistöyhtiömallilla tai seudullisena yhteistyökohteena.

Kaupunki ryhtyy toimenpiteisiin, joilla mahdollistetaan nykyistä laajamittaisempi pienviljely, hedelmistä ja marjoista ja muista luonnon tuotteista nauttiminen kaupunkiympäristössä, sekä parannetaan biojätteen kierrätystä. Keskeinen rooli on kaavoituksella. Kaupunki voi näillä toimilla havainnollistaa ruokaketjun alkua ja loppua ja ruoan kiertoa: mistä ruoka tulee ja mihin syömätön, poisheitettävä ruoka päättyy.

Toimenpiteet

- Uusien siirtolapuutarha-alueiden ja viljelypalstojen kaavoittaminen, sekä mahdollistetaan keittiöpuutarhojen sijoittaminen asuintalojen, myös kerrostalojen pihoilta uusille ja vanhoille asuinalueille (kaupunkisuunnitteluvirasto).
- Lähiruuan tuottaminen mahdollisimman lähellä asutuskeskuksia elinkeinona, ja suoramyyntin mahdollistaminen asutuskeskitymissä
- Biojätteiden kierrätystä ja kompostointia koskevan tiedotuksen ja neuvonnan tehostaminen (Helsingin seudun ympäristöpalvelut jätehuoltoyksikkö, ympäristökeskus)
- Nostetaan esiin paikat, missä kaupungissa saa harrastaa viljelyä kotitarpeiksi kaupungin eri osissa (ympäristökeskus)

Toimeenpano hallintokunnissa ja viestintä

Luodaan verkostomuotoinen toimintatapa edistämään ruokakulttuuristrategiaa kaikilla tasoilla kaupungissa, verkostossa mukana myös maa- ja metsätalousministeriö, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y., yrittäjät kala- ja gourmet-sektorilta ja muut keskeiset toimijat kaupungista.

Ruokakulttuurin kehittämisvalintojen toteuttamisen vuosikatsaus 2011

Helsinki rekrytoi vuonna 2011 Helsingin Tukkutorille ruokakulttuuristrategian projektipäällikön, joka on ryhtynyt seuraamaan strategian toimeenpanoa ja kehittänyt toimenpiteitä. Helsingissä on järjestetty mm. ruokavaikuttajien kokouksia ja tapahtumia, joissa on painotettu kestävä kehitystä, ruoan eettisyyttä ja ekologisuutta.

Ruokaketju ja kestävä kehitys

Kaupungin ympäristökeskus on vuoden 2011 ajan kerännyt tietoja, joiden pohjalta laaditaan Helsingin kaupungin ruokaketjun Helsingin kaupungin ruokaketjun ympäristö- ja ilmastovaikutusarviointi, sekä ruokapalveluiden ilmastolaskuri.

Ekokompassi -järjestelmää sovelletaan laajemmin ravintoloille, ruokapalveluille ja hotelleille. Helsingin ja Turun kaupunkien yhteiseen Itämerihaasteeseen liittyen aikoo ympäristökeskus osallistua Ruokatiedon Ruokavisa-hankkeeseen, jossa yhtenä teemana vuonna 2012 on ruuan ympäristövaikutukset. Ympäristökeskus jatkaa lisäksi aktiivista viestintäänsä kestävä elämäntavan ja kierrätyksen puolesta.

Helsingin kouluissa ja noin 60 Palmian henkilöstöravintolassa vietettiin syksyllä 2011 vihreää viikkoa lähtölaukauksena vuoteen 2012, jolloin kestävä kehitystä korostetaan.

Vuoden 2012 alusta Palmia aloittaa ”Portaat vastuulliseen ateriaan”-ohjelman, joka tulee entistä voimakkaammin etsimään toimintaan sopivia luomuraaka-aineita, lähituottajien tuotteita, suomalaisia perinteisiä raaka-aineita ja Reilun kaupan tuotteita.

Keväällä 2011 lanseerattiin luomuisat Stadin Snadi ja Buli -makkarat, joissa on käytetty itäisellä Uudellamaalla sijaitsevan tuottajan luomuohraa.

Vuonna 2011 aloitettiin Helsingin kouluruokailussa kasvisruokapäivä, ja vuonna 2012 kasvisreseptien tuotekehitystyötä jatketaan ja kasvisruokien määrää lisätään Palmian ruokalistailla.

Hankintakeskus on aktiivisesti selvittänyt ja lisännyt mahdollisuuksia luomuruoan ja eettisesti tuotettujen elintarvikkeiden käyttöön Helsingin kaupungin toiminnoissa. Hankintakeskuksen kilpailuttamissa elintarvikkeiden hankintasopimuksissa huomioidaan luomu ja reilun kaupan tuotteisto aina, kun se on markkinat huomioiden mahdollista. Hankittavalle tavaralle voidaan esim. asettaa valintakriteereitä, jotka koskevat tavaran ominaisuuksia liittyen esim. leivän tuoreuteen tai sesonginmukaisuuteen. Laatua voidaan myös edistää sallimalla kilpailutuksissa osa-

tarjouksen jättäminen, joka helpottaa pk-yritysten osallistumista kilpailutuksiin. Hankintakeskus on myös valmistellut esitystä, jonka perusteella kaupunki hakee Reilun Kaupan kaupungin arvonimeä Reilun Kaupan edistämisyhdistykseltä.

Helsingin Energia oli mukana Peloton Innovation Campeilla, joissa etsittiin käytännön ratkaisuja ilmastonmuutokseen ja energiakriisiin. Tarjoituksena oli myös synnyttää samalla uutta liiketoimintaa, joka pärjää maailman muuttuessa. Samoja tavoitteita ajaa myös Low2No, jonka projekteissa myös kaupunki on aktivoitunut ainakin Jätkäsaaren suunnittelun osalta. Kaupunki oli mukana myös Parempaa safkaa! – tapahtumassa, jonka teemoina olivat Suomen ja Pohjoismaiden ilmastopoliittiset tavoitteet ja ruoan merkitys ilmastonmuutoksessa.

Ruoka-alan ammatteihin kohdistuu yhä suurempi vastuu ilmastovaikutusten osalta. Esim. ravintolakoulu Perho on huomionut tämän ja tarjoaa nyt opiskelijoilleen kestävän gastronomian ohjelman. Syksyn 2011 aikana myös Palmian lounasravintoloiden ja Vihreän lipun koulujen henkilökunta on suorittanut ympäristöpassin.

Tervalammen kuntoutuskeskuksen luomukurkut ovat hyvä esimerkki siitä, miten kaupunki voi kokonaisvaltaisesti edistää kaupunkilaisten hyvinvointia. Samalla kun tuotetaan ensiluokkaisia luomukurkkuja, edesautetaan myös päihdeongelmaisten kuntoutumista.

Lastenruokailun luomuohjelma

Vuoden 2012 talousarvion mukaisesti lastenruokailun luomuohjelmaa toteutetaan lisäämällä luomuruoan osuutta päiväkotien ruokailuissa.

Luomuvälikoiman osuutta Helsingin päivähoidossa kasvatetaan vuonna 2012 aluksi viljatuotteissa. Lapsille tarjotaan aamupalalla luomusuurimoista valmistettua luomupuuroa tai -velliä tammikuusta alkaen.

Maaliskuusta alkaen lounaalla on lähes viikottain pääruoka, jossa osana on vilja- palkoviljapohjainen luomuraaka-aine. Osalla aterioista tarjoillaan pehmeänä leipänä luomuleipää. Luomupiimä-, -jogurtti ja viljaraaka-aineita käytetään myös erikseen valituissa jälkiruuissa ja välipaloissa. Tarjolla oleva luomuvälikoima merkitään ruokalistaan vihreällä. Ruokakulttuuriin liittyvinä teemaviikkoina on vuonna 2012 keväällä luomu- ja lähiruokaviikko ja syksyllä sadonkorjuuviikko.

Ruokasuunnitelma on tehty Palmian, sosiaaliviraston, opetusviraston ja hankintakeskuksen yhteistyönä.

Palmian suurin yksittäinen edistysaskel WWF – haasteen tuloksena ovat lahnapihvit, jotka lanseerattiin koulujen Vihreä viikko – teeman yhteydessä. WWF Kalaoppaan perusteella Palmia on hyllyttänyt reseptipankista esimerkiksi kaikki puna-ahventa sisältävät reseptit. Vuonna 2012 esiintyy ruokalistoilla lisää suomalaisista kaloista kehitettyjä tuotteita. Sekä kouluruokalaitokset että huippuravintolat ovat alkaneet hyödyntää paikallisia erikoisraaka-aineita, kuten juureksia ja kotimaista kalaa.

ELO- säätiön kouluruokakisassa yhteisenä tavoitteena on saada koulujen ruokalistoilta uusia suosikkiruokia, koulukeittiön ammattilaisille arvostusta ja kouluruokalle sen ansaitsema kunnioitus. Loppukilpailu käydään Gastro 2012 -messuilla ja se toivottavasti inspiroi myös kouluruokailua toteuttavia tahoja.

Valtakunnallisen ruokavisan kehittäminen on hyvässä vauhdissa ja on todennäköistä, että pilottikokeilu tapahtuisi Helsingin kaupungin yläkouluissa ensi vuonna.

Varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetuksen opetussuunnitelma päivitettiin vuoden 2011 aikana ja niihin lisättiin mainintoja ruokaan ja ruokakulttuuriin liittyvistä sisällöistä. Ruokakulttuurin muutoksesta on käyty tämän jälkeen kertomassa eri alueilla yksiköiden esimiehille, jotka omien yksiköidensä pedagogisina johtajina vievät sisältöjä eteenpäin ja toteutukseen.

Syötävä kaupunkiympäristö, biojätteet ja kompostointi

Helsingin seudun ympäristöpalveluissa entistä tärkeämmäksi teemaksi on noussut ruokajätteen (ts. syömäkelpoisen ruoan poisheittäminen) vähentäminen. Seuraava ruokajätteen vähentämiseen ja biojätteen lajitteluun liittyvä kampanja on suunnitteilla parhaillaan ja toteutetaan vuonna 2012 osana Materiaalitehokas jätehuolto -hanketta.

Ympäristökeskus on edistänyt biojätteiden keräystä ja lajittelua mm. kaupungin ekotukitoiminnan koulutusten välityksellä ja tuottamalla hallintokuntien käyttöön jätehuollon organisoimisen prosessikaavion, jonka osana on biojätteiden keräyksen järjestäminen. Helsingissä järjestettiin kuluneena vuonna 11 kompostointikurssia ja KomPostia -kompostoijan uutiskirje saavuttaa tuhansia lukijoita pääkaupunkiseudulla.

Helsingin kaupungin ympäristöpalkinto myönnettiin Dodo ry:n kaupunkiviljelytoiminnalle. Kaupunkiviljely on osa kaupunkilaisen elämäntavan muutosta ja samalla se lisää arvostusta ja tietämystä ruoan alkuperästä. Viherkattojen rakentamisen ennustetaan kasvavan voimakkaasti lähivuosina luoden mahdollisuuden tarjota kaupunkilaisille paikka pieni-

muotoiselle viljelylle. Kaupunkiviljely on poikunut epäilyistä huolimatta onnistumisen iloa viljelijöille ja runsaasti etua kaupungille.

Ympäristökeskus yhdessä Rakennusviraston kanssa nostaa esiin paikkoja missä kaupungissa saa harrastaa viljelyä kotitarpeiksi. Rakennusvirasto edistää hyötykasvien viljelyä ostamalla puutarhaneuvontapalvelua Viikissä sijaitsevasta Gardeniasta. Lisäksi kokonaan uuden, Vihdisissä sijaitsevan Eerolan siirtolapuutarhan toteutussuunnittelu etenee. Tämän lisäksi rakennusvirastolla on mahdollisuus muuttaa nopeasti maisemapeltoina olevaa viljelysmaata hyötyviljelykäyttöön niin kutsutuiksi perunapalstoiksi. Haltialan pelloilla kasvatettiin vapaasti helsinkiäisten poimittavaksi herneitä.

HELSINGIN KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Kansainvälisen Helsingin visio ulottuu vuoteen 2025. Pääkaupunkiseudun vision mukaisesti Helsinki kehittyy tieteen, taiteen, luovuuden sekä hyvien palvelujen voimaan perustuvana innovaatio- ja liiketoimintakeskuksena. Helsingin kansainvälisen toiminnan tavoite on maailman mittaavassa kilpailukykyinen Helsinki. Tämän tavoitteen toteutumisen edellytyksenä on Suomenlahden alueen kehittyminen menestyvänä ja toimivana asumis- ja työssäkäyntialueena.

Kansainvälisessä strategiassa sitoudutaan pitkän kantaman visioon ja lyhyemmän tähtäimen tavoitteisiin. Helsingin kansainvälinen strategia linjaa yhteistyötä, joka tähtää koko Helsingin seudun vahvistumiseen monikulttuurisena metropolina, Itämeren logistisena keskuksena, Euroopan osaamiskeskuksena sekä maailmanluokan liiketoimintakeskuksena.

Kansainvälinen toiminta kaupungin strategiaohjelmassa

Kansainvälinen toiminta edistää strategiaohjelman toteutumista muun muassa seuraavasti:

Hyvinvointi ja palvelut

Kansainvälisen tiedonvaihdon ja vertailujen avulla kehitetään kaupungin palveluja ja parannetaan niiden taloudellisuutta. Kansainvälisillä vaihto-ohjelmilla ja kansainvälisillä rekrytoinneilla vahvistetaan kaupungin henkilöstön kansainvälistä osaamista ja kykyä kulttuurien väliseen viestintään. Maahanmuuttajien integroimiseen ja syrjäytymisen ehkäisemiseen saadaan malleja muista metropoleista. Suurkaupunkien erityisiin haasteisiin, jotka liittyvät sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväan

kehitykseen, haetaan ratkaisuja osallistamalla ja vaikuttamalla EU:n kaupunkipolitiikkaan. Lähialueiden sosiaaliset, terveydelliset ja ympäristön tilaa koskevat uhat ulottavat vaikutuksensa Helsinkiin, ja siksi niiden tehokas torjunta edellyttää kansainvälistä yhteistyötä.

Kilpailukyky

Kansainvälisillä hankkeilla, joihin sitoutuvat hallinnon lisäksi myös yritykset sekä yliopistot ja korkea-asteen oppilaitokset, pyritään seudun innovaatiostrategian toteuttamiseen ja alueen kilpailukyvyn lisäämiseen. Peruskoulun ja muiden oppilaitosten kansainvälisyshankkeet ja vaihto-ohjelmat lisäävät nuorten kaupunkilaisten osaamista. Helsingin saavutettavuuden parantamista tavoitellaan liikenteen pitkän aikavälin kehittämisessä, jossa rajat ylittävien liikenneväylien parantaminen ja panostukset kaupungin kansainvälisen tavara- ja henkilöliikenteen infrastruktuuriin ovat myös osa kaupungin kansainvälistä toimintaa.

Kaupunkirakenne ja asuminen

Kansainvälisellä yhteistyöllä on merkitystä seudun kaupunkirakenteen kehittämisessä ja keskustan elinvoiman lisäämisessä. Asumisen monipuolisuus ja korkea laatu on välttämätön edellytys osaavan kansainvälisen työvoiman houkuttelemiseksi. Hyvä elinympäristö tarkoittaa kokonaisuutena vetovoimaista kaupunkiympäristöä sekä puhdasta Itämeren, mikä on tärkeä kansainvälisen toiminnan tavoite merelliselle Helsingille.

Lähialueyhteistyö

Helsingin kehitykseen vaikuttaa vahvasti koko Suomenlahden alueen menestys: yhteiskuntien, talouden ja ympäristön tila. Helsingin, Tallinnan ja Pietarin kaupunkikolmio on myös maailman mitassa houkutteleva, sillä se tarjoaa volyymiltaan riittävän innovaatioympäristön, vahvan yrittäjyysilmapiirin, voimakkaasti kasvavan markkina-alueen ja hyvät logistiset yhteydet. Suomenlahden alue on nopeasti kehittyvä talous- ja työssäkäyntialue. Kaupunkien yhteistyössä painottuvat tällä hetkellä monenkeskisen yhteistyön sijaan kahdenväliset suhteet.

Itämeren integraatio

Helsinki edistää Itämeren alueen taloudellista, sosiaalista sekä ympäristön huomioon ottavaa kehitystä. Helsinki vaikuttaa Itämeren alueen aseman vahvistumiseen Euroopan unionissa. Kaupunki pyrkii vahvistamaan vaikuttavuuttaan alueellisten liittoutumien avulla. Helsinki toimii yhteistyössä Itämeren muiden metropolien kanssa yhteisen Itämeripolitiikan ja EU:n pohjoisen ulottuvuuden politiikan tavoitteiden hyväksi. Helsinki osallistuu pohjoisen ulottuvuuden kumppanuushankkeisiin ja

panostaa erityisesti rajat ylittäviä liikenneyhteyksiä parantaviin, Itämeren ympäristön tilaa kohentaviin sekä sosiaalisia uhkia torjuviin hankkeisiin. Näihin haasteisiin vastaaminen on erityisesti Suomenlahden alueen yhteinen intressi.

Suomenlahden työssäkäyntialue

Helsingin ja Tallinnan toiminnalliset työssäkäyntialueet ovat yhdentymässä, ja tulevaisuudessa pendelöintialueeseen kuuluu ehkä myös Pietarin alue. Helsingissä työssä käyvien virolaisten työntekijöiden viikkomäärä on jo samaa luokkaa kuin työntekijöiden liikkuvuusluvut Kööpenhaminan ja Malmön välillä. Myös Pietariin asettuvat suuret yritykset, kuten japanilaiset ja amerikkalaiset autotehtaat, voivat lisätä viikonloppupendelöintiä Helsingin ja Pietarin välillä.

Venäjän geopoliittinen painopiste on siirtynyt yhä enemmän Itämeren alueella. Tähän liittyen Venäjä tekee mittavia investointeja alueelle. Samanaikaisesti Venäjän ja Baltian maiden suhteet ovat jatkuneet ongelmallisina. Helsingin etu on edistää pitkäjänteisesti alueen talouskehitystä ja integraatiota.

Sujuvat ja nopeat liikenneyhteydet sekä Tallinnaan että Pietariin ovat perusta Suomenlahden alueen yhteiselle kehittämiselle. Suomenlahden alueen vahvistuminen idän ja lännen välisen kaupan logistisena keskuksena merkitsee myös ulkoisten liikenneyhteyksien vahvistamista. Helsingin näkökulmasta erityisen tärkeitä ovat lentoliikenteen jo vahvassa kasvussa olevat kaukoyhteydet Aasian kaupunkeihin sekä Keski-Euroopan suuntaan Rail Baltican kehittäminen. Voimakkaasti kasvavat merikuljetukset Suomenlahden satamista asettavat haasteita satamien ja logistiikan kehittämiselle sekä ennen muuta ympäristöuhkien torjunnalle.

Puhdas Itämeri on yksi Helsingin tärkeimmistä prioriteeteista. Työ meren tilan parantamiseksi on käynnistynyt, ja Helsinki on sitoutunut Itämeri-haastekampanjassa konkreettisiin toimenpiteisiin. Myös Suomenlahden kasvavan laivaliikenteen ja öljynkuljetusten riskeihin on varauduttava. Itämerihaasteen konkreettisten vesiensuojelutoimenpiteiden lisäksi kaupungit sitoutuvat myös osaltaan panostamaan kansainväliseen ympäristöyhteistyöhön. Helsingin kaupunki vie asiaa eteenpäin myös muille Itämeren kaupungeille yhteistyöverkoston Baltic Metropolisin kautta.

Kilpailu työvoimasta

Suomen väestön ikääntyminen on haaste työvoiman riittävyydelle ja kunnallisten palvelujen tuotannolle. Hyvinvointiyhteiskunnan palvelujen

ja osaamisen turvaamiseksi Helsingissä on rekrytoitava huomattavasti aikaisempaa enemmän ulkomaista työvoimaa. Helsingin seudun työvoimatarve -ennusteen mukaan alueella tarvitaan vuosien 2000–2015 aikana noin 264 000 uutta työntekijää. Helsingin työikäisen väestön määrä tulee pysymään ennallaan vain ulkomaisen muuttovoiton seurauksena. Vuonna 2006 vieraskielisten osuus työikäisistä oli 8 prosenttia ja vuonna 2015 sen arvioidaan olevan lähes 18 prosenttia. Arvioiden mukaan pääkaupunkiseudun ulkomaalaisväestön määrä kasvaa vuoteen 2025 mennessä 100 000 hengellä. Hyvä sisäinen turvallisuus on Suomelle ja Helsingille merkittävä kansainvälinen valttikortti.

Lähiajan tavoitteet ja toimenpiteet

1. Monikulttuurinen metropoli

Tavoite:

Helsinki kehittyä suvaitsevaisena, turvallisena, vetovoimaisena ja palvelevana kaupunkina, jolle monikulttuurisuus ja maahanmuuttajien osaaminen ovat keskeinen menestystekijä. Kaupunki tukee omalla toiminnallaan moninaisuutta ja yhteenkuuluvuuden ilmapiiriä, jolla on ratkaiseva merkitys kaupungin vetovoimatekijänä. Helsingin kaupunki tarjoaa työtä monenlaisille osaajille. Kaupunki edistää sekä oman organisaationsa että seudun yritysten työvoiman saatavuutta. Helsinki tekee yhteistyötä valtion ja seudun kaupunkien, yritysten sekä korkea-asteen oppilaitosten kanssa työperäisen maahanmuuton lisäämiseksi ja neuvontapalvelujen kehittämiseksi. Helsinki pyrkii edistämään seudulle saapuvien ulkomaalaisten työntekijöiden ja opiskelijoiden sujuvaa siirtymistä työmarkkinoille. Helsinki tukee työttömänä olevien maahanmuuttajien työllistymistä. Helsinki varautuu maahanmuuttajien kasvavaan palvelujen tarpeeseen erityisesti opetussektorilla sekä sosiaali- ja terveydenhuollon alalla.

Toimenpiteet:

- Helsinki tarjoaa ulkomaisille työntekijöille ja paluumuuttajille sekä näiden perheille neuvontapalveluja, jotka koordinoitetaan seudullisesti.
- Helsinki selvittää seudullisesti monikielisten palvelujen nykyisen sekä ennakoitavan tarpeen.
- Uusien monikielisten palvelujen tuottamisesta ja tähän liittyvästä kustannustenjaosta neuvotellaan valtion kanssa.
- Helsinki tukee työttömien maahanmuuttajien pääsyä koulutukseen vastaavaan työhön ja tarjoaa yrittäjävalmennusta sekä yritysneuvontaa.
- Helsingin kaupunki lisää merkittävästi maahanmuuttajien osuutta henkilöstöstä edistämällä urapolkuja. Helsinki vai-

kuttaa lupajärjestelyjen yksinkertaistamiseen, työelämävalmiuksia antavan kielikoulutuksen järjestämiseen ja palveluketjujen kehittämiseen yhdessä valtion työvoimahallinnon kanssa. Kaupunki tarjoaa työharjoittelupaikkoja myös ulkomaisille opiskelijoille.

- Helsingin kaupungin henkilöstölle tarjotaan koulutusta monikulttuurisissa vuorovaikutustaidoissa.

2. Itämeren logistinen keskus

Tavoite:

Helsinki on Suomenlahden merkittävä logistinen keskus, joka hyötyy vastavuoroisesti Pietarin seudun kasvavista markkinoista. Pietari ja Tallinna ovat Helsingille tärkeitä yhteistyökumppaneita, joiden kanssa tehdään laaja-alaista kahdenvälistä yhteistyötä. Yhteistyön piiriin kuuluvat myös pohjoisen ulottuvuuden kumppanuushankkeet sosiaali- ja terveysalalla, ympäristöalalla ja tulevaisuudessa mahdollisesti myös liikenteen ja logistiikan alalla. Helsingin tavoitteena ovat rajat ylittävien liikenneyhteyksien kehittäminen sekä tavaroiden, ihmisten ja innovaatioiden liikkuvuuden lisääminen Itämeren alueella.

Toimenpiteet:

- Helsinki käynnistää Pietarissa Helsinki-keskuksen toiminnan. Keskus on suomalaisten kaupunkien edustusto, joka tukee yhteistyössä Suomen pääkonsulaatin kanssa kaupunki-, yritys- ja yliopistosuhteiden kehittämistä sekä hoitaa viestintää ja elinkeinomarkkinointia.
- Helsinki edistää Itämeren puhdistumista tukemalla muun muassa Itämeri-haastekampanjaa sekä Pietarin pohjoisen kokoojaviemärin rakennushanketta.
- Helsinki tukee metropolialueen saavutettavuutta parantavia Itämeren liikenneinfrastruktuurin kehittämishankkeita, kuten esimerkiksi Helsingin kautta kulkevaa Rail Baltica -junayhteyttä välillä Berliini-Pietari.
- Helsinki edistää työvoiman liikkuvuutta Itämeren talousalueella kehittämällä vaihto-ohjelmaa julkisen hallinnon, yliopistojen ja yritysten työntekijöiden kesken.
- Helsinki vahvistaa kaksoiskaupunkikehitystä Tallinnan kanssa Euregio-yhdistyksen strategian mukaisesti

Kaupunki kuuluu useaan järjestöön, joiden kautta perinteisempää avustustyötä tehdään, tällaisia ovat mm. LUCI-verkosto ja UBC. Lisäksi kaupunki kuuluu mm. ICLEI Local Governments for Sustainability sekä Global Cities Dialogue-järjestöön. Vielä voisi mainita erilaiset yksittäiset

hankkeet kuten Helsingin veden kanssa tehty yhteistyö Pietarin vedenpuhdistamon kanssa ja energiayhteistyö Pekingissä Helsingin Energian kanssa. Molemmissa hallintokeskuksen kansainvälinen osasto oli mukana avustamassa.

TALOUSHALLINTO JA HARMAAN TALOUDEN TORJUNTA

Harmaan talouden torjunta

Kaupunginhallitus on antanut 19.12.2011 (§ 1144) harmaan talouden torjuntaa hankintojen yhteydessä koskevan toimintaohjeen. Ohjeessa on yksityiskohtaisesti ohjeistettu menettelytavat, joilla hankintojen yhteydessä pyritään torjumaan harmaata taloutta. Tällaisia toimenpiteitä ovat mm.

- selvitys palvelun tai tavaran toimittajan rekisteröitymisestä kauppaa-, ennakkoperintä-, työnantaja- ja arvonlisäverovelvollisten rekisteriin,
- selvitys verojen ja lakisääteisten eläkevakuutusmaksujen maksamisesta,
- selvitys työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisten työehtojen sisällöstä.

Hankintayksikön on tarkistettava tilaajavastuulain mukaiset selvitykset myös alihankintaketjun osalta

Ohjetta on täydennetty niin, että mikäli ulkomaalaista tarjoajaa ei ole merkitty em. rekistereihin, hankintayksikön on pyydettävä tätä toimittamaan suomenkieliset selvitykset sijoittumisensa lainsäädännön mukaisesta rekisteröitymisestä. Aiemmin ei suomenkielisiä selvityksiä ole vaadittu.

Osana harmaan talouden käytännön torjuntatyötä kaupunki on aktiivisesti pyrkinyt aikaansaamaan harmaan talouden viranomaisyhteistyötä esim. hankintoja koskevien laskutustietojen seulontaan liittyvässä yhteistyössä Verohallinnon kanssa.

Kaupungilla on myös yhteistyötä Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikön kanssa harmaan talouden tilannekuvan muodostamisessa sekä Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastualueen kanssa siltä osin kuin on kyse tilaajavastuulain noudattamiseen liittyvistä tarkastuksista kaupunkikonsernin rakennustyömailla.

Verohallinnolle ilmoitetaan neljännesvuosittain tiedot kaikista yli 7 500 euron (ilman arvonlisäveroa) palveluhankinnoista. Kaupunki ja sen tytäryhteisöt luovuttavat sovituista hankinnoista tiedot verohallinnolle

saaden verottajalta vastaavasti ns. verohallintopalautteen siitä, miltä osin palvelun toimittajien rekisteröitymisessä on ollut verottajan rekisteritietoihin nähden poikkeamia. Verottajan ilmoittamien verolajikohtaisten häiriölajien ristiinajotaulukoiden pohjalta talous- ja suunnittelukeskus laatii kaupunginhallituksen harmaan talouden seurantaraportin.

Harmaan talouden torjunnan johtamisen selkeyttämiseksi kaupunginvaltuusto on 12.10.2011 muuttanut talous- ja suunnittelukeskuksen johdosääntöä siten, virasto vastaa konsernitasoisesta harmaan talouden seurannasta ja torjunnasta.

Muut taloushallinnon uudet ohjeet

Kaupunginvaltuusto hyväksyi uuden taloussäännön 11.5.2011. Siinä todetaan mm.:

Kaupungin toiminnot on järjestettävä ja tehtävät hoidettava siten, ettämaksuliikenne, rahoitustoiminta ja sijoitustoiminta hoidetaan turvallisesti, taloudellisesti, vastuullisesti ja valvotusti sekä...hankinnat toteutetaan mahdollisimman taloudellisesti ja suunnitelmallisesti sekä mahdollisimman tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina ympäristönäkökohdat huomioon ottaen.

Kaupunginhallitus hyväksyi 19.12.2011 (1148§) Tasehallinnan periaatteet ja sijoitustoimintaa koskevat ohjeet Helsingin kaupunkikonsernissa. Ohjeessa määritellään kaupungin rahoituksen, antolainauksen, maksuliikenteen ja sijoitustoiminnan periaatteet riskienhallinnan näkökulmasta.

HENKILÖSTÖ

Helsingin kaupungin strategiaohjelmassa on tavoitteena, että muunkielisten osuutta henkilöstössä lisätään vastaamaan muunkielisten osuutta kaupungin väestössä. Monimuotoinen henkilöstörakenne tuo uudenlaista osaamista kaupungin organisaatioon ja parantaa näin palveluiden asukaslähtöisyyttä tilanteessa, jossa muunkielisen väestön määrä ja osuus kaupungissa lisääntyy. Työntekijöiden parempi kieli- ja kulttuurikompetenssi parantaa palveluiden laatua. Kaupungilla on yhteiskunnallisena toimijana lisäksi vastuu muunkielisen sosioekonomisen aseman parantamisesta mm. työllistymistä ja urakehitystä edistämällä.

Kaupungin väestöstä n. 11 prosenttia on rekisteröinyt äidinkielekseen muun kuin suomen tai ruotsin. Näin ollen Helsingin kaupungin tulisi kaksinkertaistaa muunkielisen henkilöstönsä määrää. Muun kuin suo-

men- tai ruotsinkielisten osuus kaikista vuoden 2011 aikana Helsingin kaupungin palvelussuhteessa olleista oli 5,2 prosenttia ja vuoden lopun henkilöstömäärästä 4,6 prosenttia. Eniten muunkielisten osuus sekä vuoden lopun henkilöstömäärästä että kaikista palvelussuhteista kasvoi vuonna 2011 rakennus- ja ympäristötoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen toimialoilla. Muunkielisten henkilöstön osuudet eri virastoissa ja liikelaitoksissa eroavat huomattavastikin toisistaan. Asiantuntija- ja esimiestehtävissä muunkieliset ovat aliedustettuina. Osin on voinut olla kysymys maahanmuuttajaväestön reaalista osaamispuutteista, mutta lapsina ja nuorina maahan tulleiden määrän kasvaessa myös suomalaisessa yhteiskunnassa välttämättömät resurssit ja osaaminen ovat lisääntyneet. On kuitenkin vaarana, että ilman kohdennettuja toimia muunkieliset jäävät alakohtaisten rekrytointi- ja urapoolien ulkopuolelle, eikä resursseja ja motivaatiota saada täysimääräisesti palvelutuotannossa hyödynnettyä. Tutkimukset ovat osoittaneet, että palveluiden tuottaminen valtaväestön ehdoilla ja työvoimalla etäännyttää vähemmistöjä palveluista.

Keväällä 2011 kaupunginjohtajan asettama muunkielisten rekrytoinnin tukemista valmisteleva työryhmä tuotti muun muassa ennakoitiin, rekrytointiin, perehdytykseen, kielikoulutukseen sekä työyhteisöjen ja esimiesten tukeen liittyviä toimenpide-ehdotuksia, joita ryhdytään toteuttamaan virastoissa ja liikelaitoksissa vuonna 2012. Tavoitteena on, että muunkielisten rekrytointi on osa virastojen ja liikelaitosten vuotuista tavoitteiden asettamista ja toiminnan suunnittelua.

KIRJALLISUUTTA

Commission staff working document buying social: A guide to taking account of social considerations In public procurement. European Commission. Brussels, 19.10.2010 SEC(2010) 1258 final.

Eurocities Integrating Cities – julkilausuma.

Hankintalaki.

Harmaan talouden torjuntaohje. Kaupunginhallitus 19.12.2011, § 1144

Harmaan talouden torjuntaa, työvoiman väärinkäyttöä ja ihmiskaupan ehkäisemistä koskeva kannanotto. Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Kunnallinen työmarkkinalaitos, Suomen Kuntaliitto, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö Sak, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK, AKAVA. 19.3.2010

Harmaan talouden torjuntaa koskevan suositus. Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Kunnallinen työmarkkinalaitos, Suomen Kuntaliitto, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö Sak, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK, AKAVA. 14.3.2007.

Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) 1.9.2011.

”Meillä työn jälki ratkaisee”: Toimenpiteitä muunkielisten osuuden kasvattamiseen Helsingin kaupungin henkilöstössä. Helsingin kaupunki. Muunkielisten henkilöstöosuuden kasvattamisen työryhmä. 31.5.2011

Monimuotoisuus- ja maahanmuutto. Helsingin kaupunki, Henkilöstökeskus, Maahanmuutto-osasto. 2009.

Muunkielisten rekrytinnin työryhmän muistio. Kaupunginjohtaja. 21.9.2011, 1005 §.

Osallisena Suomessa kokeilu (1986/2010), 1.1.2011.

Poliisin ja rajavartiolaitoksen tutkimat ihmiskaupparikokset ja ihmiskaupan kaltaiset rikokset 2007–2010. SM/MMO Ihmiskauppatyöryhmä.

Valtioneuvoston periaatepäätös 14.4.2011 yhteiskunta- ja yritys vastuusta.

Vastuullinen ostaminen ja sosiaalisesti kestävä kehitys Espoon hankinnoissa. Espoon kaupunginhallitus 14.12.2010.

Yhteiskuntavastuuopas. Guidance on social responsibility. SFS-ISO 26000. Suomen Standardisimisliitto SFS, 2010.

LIITE.

Reilun kaupan kaupungin vaatimuksista ja perusteista

Reilun kaupan edistämisyhdistys voi myöntää Reilun kaupan kaupunki -arvonimen kunnalle tai kaupungille, joka täyttää seuraavat vaatimukset.

Aluksi vaaditaan kahta asiaa:

1. Hankkeella tulee olla kunnan/kaupungin poliittinen tuki.
2. Tarvitaan paikallinen kannatustyöryhmä, joka koordinoi ja ajaa hanketta eteenpäin sekä vastaa raportoinnista Reilun kaupan edistämisyhdistykselle.

Reilun kaupan kaupungin tulee täyttää seuraavat viisi kriteeriä.

1. Kunta tai kaupunki käyttää reilun kaupan tuotteita

Kaupunginvaltuusto tekee päätöksen siirtyä käyttämään reilun kaupan periaatteiden mukaisesti tuotettua kahvia ja teetä kaupungintalolla ja kaikissa kaupungin omissa tilaisuuksissa.

Kaupunki käyttää säännöllisesti myös jotakin muuta reilun kaupan tuotetta. Kahvin ja teen lisäksi käytettävä tuote voi olla mikä tahansa Reilun kaupan tuote (esimerkiksi hedelmiä, kaakaota, tuoremehua) ja se voi olla käytössä myös muualla kuin kaupungintalolla (esimerkiksi koulujen jalkapallot).

Kaupunki pyrkii aktiivisesti vuosittain lisäämään reilun kaupan tuotteiden käyttöä ja tutkii mahdollisuutta siirtyä käyttämään niitä kaikissa hankinnoissaan. Esimerkiksi vuosittain voidaan vaihtaa jokin uusi tuote reilun kaupan tuotteeksi tai reilun kaupan tuotteiden käyttöä laajennetaan kaupungin muihin toimilaitoksiin (esimerkiksi sairaaloihin, kouluihin tai virastoihin).

Kaupunki valitsee edustajan paikalliseen Reilun kaupan kaupungin kannatustyöryhmään.

Kaupunki järjestää tilan infopisteelle (esim. kirjastosta tai kaupungintalolta), jossa kaupunkilaisille on jaossa tietoa Reilun kaupan järjestelmästä ja tuotteista.

2. Kaupungissa toimii Reilun kaupan kaupungin kannatustyöryhmä

Perustetaan paikallinen kannatustyöryhmä, joka työskentelee Reilun kaupan kaupunki -arvonimen saamiseksi, valvoo kriteerien noudattamista ja raportoi niistä Reilun kaupan edistämisyhdistykselle vuosittain.

Kannatustyöryhmässä voi olla edustajia esimerkiksi paikallisista yhdistyksistä, seurakunnista ja yrityksistä. Työryhmässä tulee olla vähintään yksi kaupungin ja yksi seurakunnan edustaja. Suositeltavaa on, että kaupungin edustajina toimii sekä yksi kaupungin työntekijä / virkamies että yksi luottamushenkilö.

Työryhmä ilmoittaa Reilun kaupan edistämisyhdistykselle yhteyshenkilön.

3. Reilun kaupan tuotteiden tarjonta kahviloissa, ravintoloissa ja hotelleissa

Kahviloissa, ravintoloissa ja hotelleissa on tarjolla Reilun kaupan tuotteita.

Reilun kaupan tuotteet merkitään kauppoissa hyllymerkein aina, kun siihen on saatu lupa kaupasta. Myös kahvilat, ravintolat ja hotellit ilmoittavat asiakkailleen käyttävänä Reilun kaupan tuotteita.

Yli 200 000 asukkaan kunnat / kaupungit:

Vähintään 20 kahvilassa, ravintolassa tai hotellissa tarjotaan Reilun kaupan kahvia

4. Reilun kaupan tuotteiden kulutus työpaikoilla, seurakunnissa ja muissa yhteisöissä

Paikalliset työpaikat, seurakunnat ja yhdistykset käyttävät Reilun kaupan tuotteita, esimerkiksi kahvia ja teetä, ja mainitsevat siitä Reilun kaupan tiedotusmateriaalin avulla tai kotisivuillaan.

Vähintään puolet kaupungin seurakunnista on siirtynyt käyttämään Reilun kaupan kahvia. Nämä seurakunnat edustavat vähintään puolta kaupungin kaikkien seurakuntien jäsenmäärästä.

Yli 200 000 asukkaan kunnat / kaupungit:

Vähintään 50 työpaikkaa tai yhdistystä on siirtynyt käyttämään Reilun kaupan kahvia.

5. Reilun kaupan viikkoihin osallistuminen ja muu medianäkyvyys

Reilun kaupan kaupunki osallistuu Reilun kaupan viikkoihin kerran vuodessa järjestämällä Reilu kauppa -aiheisen tapahtuman.

Kannatustyöryhmä työskentelee aktiivisesti (esim. lehdistötiedotteiden avulla) saadaakseen huomiota mediassa ja kasvattaakseen kuntalaisten tietoa Reilusta kaupasta ja Reilun kaupan kaupunki -arvonimestä.

Reilun kaupan kaupungin nettisivuilla on informaatiota Reilun kaupan kaupunki -arvonimestä Reilun kaupan merkin kera. Samassa yhteydessä on linkki Reilun kaupan edistämisyhdistyksen nettisivuille. (Reilun kaupan merkin käyttämisestä on olemassa omat graafiset ohjeet.) Lista kampanjassa mukana olevista tahoista tulee mainita joko kaupungin sivuilla tai erillisellä kampanjasivulla.

Kehitysmahdollisuuksia:

1. Kaupunki kasvattaa Reilun kaupan tuotteiden ostamista vuosittain joko yhden tuoteryhmän sisällä tai hankkimalla entistä useampia tuotteita.
2. Reilun kaupan tuotteiden saatavuus on parantunut kahviloissa, ravintoloissa ja hotelleissa tai yhä useampi työpaikka tai yhdistys on ryhtynyt käyttämään Reilun kaupan tuotteita.
3. Reilun kaupan näkyvyyden ja tunnettuuden lisäämiseksi on tehty aktiivista tiedotustyötä.

Kunnan tuki kannatustyöryhmälle

Reilun kaupan kaupunki -kriteerit toimivat työkaluina kunnille ja kaupungeille, jotka haluavat levittää tietoa eettisestä kuluttamisesta ja Reilusta kaupasta. Kannatustyö-

ryhmän tehtävä on edistää ja varmistaa, että kriteerejä noudatetaan. Jotta toiminnalla olisi merkittävää vaikutusta, kaupunkia kannustetaan toimimaan yhteistyössä hankkeen kannatustyöryhmän kanssa ja helpottamaan sen työtä. Reilun kaupan kaupunki -hanke perustuu vapaaehtoisuuteen, mutta sitoutuminen on tärkeää Reilun kaupan kaupungin uskottavuuden kannalta.

Seuraavat kohdat selventävät, mitä kaupungin kannustetaan tekevän kannatustyöryhmän tueksi.

- Myöntää resursseja tiedotukselle, jotta kannatustyöryhmä voi kasvat-
taa Reilun kaupan tunnettuutta.
- Kannustaa julkisen hallinnon työpaikkoja käyttämään Reilun kaupan
tuotteita niin paljon kuin on mahdollista.
- Asettaa tavoitteita kannatustyöryhmän työlle ja eettisen kulutuksen
kasvulle.
- Järjestää sopiva tila, jossa kaupungin asukkaat voivat käydä tutustu-
massa Reilun kaupan tiedotusmateriaaleihin ja tuotteisiin.
- Työskentelee aktiivisesti kaupunkilaisten keskuudessa Reilun kaupan
tunnettavuuden ja tietoisuuden edistämiseksi.
- Ottaa konkreettisia askeleita siihen suuntaan, että eettisyys otettaisiin
huomioon kaikissa hankinnoissa.

Tiedotustyö

Reilun kaupan kaupunki -kriteereissä vaaditaan systemaattista tiedotustyötä, jonka avulla kannatustyöryhmä pyrkii nostamaan Reilun kaupan tuotteiden kulutusta. Säilyt-
tääkseen Reilun kaupan kaupunki -statuksen kannatustyöryhmän on osoitettava, mi-
ten se työskentelee kasvattaakseen Reilun kaupan tunnettuutta. Tiedotustyöhön las-
ketaan mukaan esimerkiksi aktiivinen toiminta medioiden suuntaan, tiedotuskampan-
joiden, erilaisten tempausten, maistatusten jne. järjestäminen sekä eri tahojen haas-
taminen tuotteiden käyttäjäksi.

Sitä, kuinka laajasti työryhmän tulee tiedotustoimintaa harjoittaa, ei määritellä kritee-
reissä. Reilun kaupan kaupunki -arvonimen uskottavuuden kannalta tiedotustoimin-
nan tulee kuitenkin olla järkevällä pohjalla. Kannatustyöryhmän tekemää tiedotustyötä
arvioidaan vuosittaisissa tarkastuksissa.

THE UN GLOBAL COMPACT'S TEN PRINCIPLES

www.unglobalcompact.org

Human Rights

Principle 1: Businesses should support and respect the protection of internationally proclaimed human rights; and Principle 2: make sure that they are not complicit in human rights abuses.

Labour

Principle 3: Businesses should uphold the freedom of association and the effective recognition of the right to collective bargaining;
Principle 4: the elimination of all forms of forced and compulsory labour;
Principle 5: the effective abolition of child labour; and
Principle 6: the elimination of discrimination in respect of employment and occupation.

Environment

Principle 7: Businesses should support a precautionary approach to environmental challenges;
Principle 8: undertake initiatives to promote greater environmental responsibility; and
Principle 9: encourage the development and diffusion of environmentally friendly technologies.

Anti-Corruption

Principle 10: Businesses should work against corruption in all its forms, including extortion and bribery.